

GARTNERHALLEN

ÅRSRAPPORT 2010

INNHold

- 3 Hva er viktigst for Gartnerhallen?
- 4 Dette er Gartnerhallen
- 5 Markedsutvikling
- 6 Økt norsk grøntproduksjon
- 8 Fruits of Norway
- 9 Feiring av ferskpoteten
- 11 Ferskere og fastere med krympefoliering
- 12 Norsk tomat - for smakens skyld
- 14 Tomatbransjens annus horribilis
- 16 Løken - så sunn at det er til å grine av
- 19 Elektronisk etterrettelighet fra jord til bord
- 20 Gartnerhallens innovasjonspris 2010
- 21 Årsberetning
- 24 Styret
- 26 Regnskap
- 30 Noter
- 35 Revisors beretning
- 36 Representasjon
- 37 Glimt fra 2010
- 38 Bildegalleri Gartnerkongressen 2010

HVA ER VIKTIGST FOR GARTNERHALLEN?

Overskriften danner grunnlaget for all strategisk tenkning i Gartnerhallen. Å prioritere hva som er viktigst er en hovedoppgave for Landsstyret.

Alle vet at det er lett å forholde seg til og bli opptatt av de enkle, lette sakene, mens de langsiktige, viktige strategiske valgene er tyngre og vanskeligere.

Dette må vi være oss bevisst, og vi må fokusere på de riktige tingene. Gartnerhallen har som formål å fremme produsentenes næringsmessige og økonomiske interesser. Enkelt sagt betyr dette at Gartnerhallen må arbeide både for best mulige rammevilkår for grøntnæringen og for en økonomisk best mulig markedsadgang.

RAMMEVILKÅR.

Det er selvsagt viktig å fremme våre interesser gjennom innspill til ny landbruksmelding og til årlige jordbruksforhandlinger. Sikring av tollbeskyttelse, behov for økning av målpriser og direkte tilskudd er elementer som vi må arbeide for på den politiske arenaen. Det blir viktig framover å øke den norske produksjonen av grønt. Jeg har stor tro på at vi kan lykkes i dette ved å kople myndighetenes ernæringsmål sammen med økt produksjon av våre sunne varer. Disse elementene passer sammen som hånd i hanske.

GARTNERHALLEN OG MARKEDET.

Produsentene i Gartnerhallen lever tettere opp mot det daglige markedet enn andre produksjonsgrener i norsk landbruk. 2010 ga en rekke markedsmessige utfordringer. For flere kulturer ble det overproduksjon og prisene ble i perioder svært lave. Den store varemengden skyldtes delvis gode avlinger og delvis igangsatt produksjon uten leveringsavtaler. Produksjon uten leveringsavtaler er en stor utfordring i markedet, det gir ofte prispress og resultatet er en tøffere konkurranse. Derfor er det helt nødvendig at Gartnerhallen opptre og blir oppfattet som konkurransedyktig. Det setter store krav til alle våre produsenter, men vi skal huske på at det er ikke kun pris alene, men en helhet som gir oss konkurransekraft.

ENDRINGER I KUNDESTRUKTUR

At både Bama og Findus i løpet av året 2010 opplevde endringer i markedet, minner oss om at dagligvaremarkedet ikke er så stabilt som vi ønsker å tro. Slike endringer vil være utfordrende for Gartnerhallen og det er viktig å være forberedt på slike situasjoner.

DE VIKTIGE, GODE SAKENE:

Gartnerhallen har god utvikling på mange hold, noe denne årsrapporten forteller litt om. Å skaffe forbrukeren ferskere varer er et satsningsområde i samarbeid med Bama. Dette har mye med logistikk å gjøre, men også riktig kjøling og emballering vil bedre kundens opplevelse av ferskhet. Krympefilming av kålrot er et eksempel på en slik forbedring.

Gartnerhallens løkprosjekt har satt et mål om fordobling av løkforbruket i landet. Dette høres svært ambisiøst ut, men de har allerede fått til en meget positiv utvikling både i forhold til produksjon og ikke minst fokus på løk i hele verdikjeden og ut til forbruker. Løkprosjektet har tilført tiltak som også bidrar positivt i forhold til produsentøkonomien, noe som er avgjørende for å sikre en fortsatt positiv utvikling.

Gartnerhallen er godt i gang med e-sporing på en del produkter. Dette er et viktig satsningsområde. Vi har et utstrakt samarbeid med Bama og Findus slik at produktet virkelig kan følges "fra jord til bord". Vi mener bestemt at det å kunne tilby et moderne leveransesystem som er basert på elektronisk føring og sporing skal gi oss et verdifullt konkurransefortrinn framover. Det vil kreve innsats fra alle produsenter, men med et godt opplæringsopplegg fra Gartnerhallen mener vi at dette skal gå greit.

Vi har mange viktige prioriteringer framover, men det er en stå-påvilje i organisasjonen, både blant produsenter og ansatte, som gjør meg svært optimistisk.

Simon Helge Dahl
Styreleder

DETTE ER GARTNERHALLEN

A.L. Gartnerhallen er i dag Norges største produsentorganisasjon for frukt, bær, grønnsaker og potet med en årlig omsetning på ca. 1,5 milliarder kroner.

1265 gartnere og potetdyrkere er sammen om å eie andelslaget Gartnerhallen, som sikrer forbrukerne etterspurte frukt- og grøntprodukter - med basis i et sterkt fagmiljø og gode leveringsavtaler. Gartnerhallen samarbeider med de store aktørene innen industri, distribusjon og omsetning i Norge i dag.

VISJONER OG VERDIER

Gartnerhallen - Dyrker godt liv! Dette er visjonen for Gartnerhallen. "Dyrker godt liv" viser til at produktene vi leverer er gode, sunne,

trygge og holder høy kvalitet. I tillegg viser vi hva våre produkter bidrar til: Et sunnere liv for forbrukerne. Ordet "dyrker" har en dobbeltbunn; Det beskriver det vi gjør rent konkret i veksthus og på jorder, samtidig som det understreker at vi liker det vi gjør - at vi legger sjelen i produkter og produksjon.

MARKEDSUTVIKLING

	2009-2010	2008-2009
Totalmarkedet	0.6%	-2.6%
Norsk produksjon	-11.9%	6.2%
Markedsandel	2010	2009
Norsk andel	28%	32%
Gartnerhallen andel av totalmarkedet	17%	18%
Norsk andel av produkter som produseres i Norge	46%	53%
Gartnerhallen andel av norsk andel	61%	55%

KULTUR	ANDEL VERDI	KONSUM		INDUSTRI	
	2010	Verdi endr.	Mengde endr.	Verdi endr.	Mengde endr.
Agurk	8.7%	3%	4%	13%	-12%
Tomat	8.0%	9%	13%		
Kålrot	2.6%	-10%	-7%	-35%	-60%
Kål	3.3%	-5%	-2%	10%	1%
Blomkål	3.0%	2%	9%	10%	11%
Brokkoli	1.6%	-5%	5%	9%	8%
Gulrot	11.1%	6%	3%	6%	-6%
Løk	5.4%	-6%	-10%	-62%	-63%
Purre	1.4%	-12%	-3%	-15%	-13%
Selleri	0.6%	8%	6%	-43%	-48%
Kinakål	1.1%	-12%	-7%	-33%	-37%
Isbergsalat	4.1%	12%	9%	-13%	-12%
Veksthussalat	4.3%	16%	9%	-100%	-100%
Spesialsalat	3.1%	-12%	-8%	-37%	-35%
Urter	3.0%	7%	13%		
Stangselleri	0.4%	-7%	7%	-48%	-50%
Div. Grønnsaker	3.8%	36%	18%	5%	-14%
Potet	17.9%	5%	-9%	-20%	-20%
Epler	3.0%	20%	16%	-15%	-20%
Pærer	0.1%	22%	35%		
Kirseb/Moreller	0.8%	-29%	-26%	-62%	-62%
Plommer	0.9%	6%	4%		
Jordbær	6.4%	26%	12%		
Bringebær	2.3%	15%	0%		
Solbær og annen bær	0.2%	-9%	-15%	-52%	-56%
Erter	0.6%			42%	42%
Økologisk	2.3%	0%	-13%	-11%	-16%
SUM	100.0%	5%	-2%	-11%	-16%

HOVEDTALL

	2010	2009	2008	2007	2006
OMSETNING	1 506 624	1 513 389	1 409 260	1 230 179	1 087 514
RESULTAT	8 919	26 172	4 960	37 901	17 886
EGENKAPITAL	219 719	200 730	185 503	180 454	143 087
ANTALL MEDLEMMER	1 265	1 311	1 370	1 355	1 365
ANTALL ÅRSVERK	11,9	13	20	24	24

LANDBRUKS- OG MATMINISTER BREKK ØNSKER ØKT NORSK GRØNTPRODUKSJON

I Landbruksmeldingen tar ministeren høyde for en kommende befolkningsvekst, og vil øke Norges selvforsyning av frukt og grønt med minst 20 % - blant annet ved å styrke importvernet. I tillegg skal Matkjedeutvalgets arbeid bidra til rettferdige forhold for alle aktørene i kjeden, mener han.

Det knyttes stor spenning til Landbruksmeldingen og Matkjedeutvalgets innstilling, som begge vil offentliggjøres i løpet av våren. Vi tok en telefon til Landbruks- og matminister Lars Peder Brekk, for å lodde stemningen om hvilke politiske føringer som vil legges til grunn for den norske frukt- og grøntproduksjonen. Etter intervjuet med ministeren, møtte vi Gartnerhallens daglige leder Arnt Foss og styreleder Simon Helge Dahl, for å diskutere Brekks signaler og grøntnæringens fremtid.

Brekk startet med å erklære sin støtte til norskprodusert frukt og grønt.

-Det er et viktig mål for meg, i den grad jeg har makt til å påvirke det norske folk til å spise mer frukt og grønt, og spesielt den kortreiste og norskproduserte. Ernæringsmessig er dette svært viktig for folkehelsen, og jeg ønsker også å bygge opp en sterk næring, uttalte ministeren.

Videre påpekte Brekk prognosene for befolkningsveksten i Norge, og uttalte at han ønsket at vi i størst mulig grad skulle være selvforsynte med grønnsaker, frukt og bær.

-Landbruksmeldingen handler om hvordan vi kan øke den norske produksjonen og selvforsyningen av matvarer, herunder norsk frukt og grønt. Vi vet at befolkningen vil øke drastisk, og det prognoseres at vi vil være 1 million flere mennesker her til lands i 2030. Et viktig mål er da å opprettholde selvforsyningsgraden av mat. Dette innebærer at vi må strekke / styrke importvernet, bli enda bedre på logistikk - hvor blant annet e-sporing vil være et viktig verktøy. Forskning og produktutvikling er også viktig for å sikre en slik utvikling.

ØKT INNTAK AV FRUKT OG GRØNT

Gartnerhallen ved Simon Helge Dahl og Arnt Foss er selvfølgelig veldig positive til denne holdningen om behovet for økt norsk produksjon av frukt- og grønt hos Landbruks- og Matministeren. Dette er vi HELT enige i, uttaler Foss med et stort smil. Dahl nikker også smilende.

-Dette håper jeg virkelig Brekk får gjennomslag for i Regjeringen, og

ikke minst at det blir bred støtte for målene i Stortinget. Men det er vel en del som tyder på at dette vil bli diskutert. Frukt- og grøntinntaket har jo økt de siste ti årene, men den norske produksjonen har ikke klart å ta del i denne økningen fullt ut. Gartnerhallen har for de fleste produksjonene hatt en fin økning, men forbruksøkningen har stort sett skjedd med bakgrunn i import. Og da er det mye på frukt, sier Foss. Dahl utfyller:

-Ja, mer eksotiske varer, sånn som kiwi og avocado.

-Så det blir viktig, ernæringsmessig, at det fokuseres enda mer på grønnsaker i kostholdet og på middagsbordet. En enda grønnere diett er jo riktig veg å gå både ernærings- og klimamessig sett. Ingen tvil om at vi her er helt på linje med vår Landbruks- og Matminister. Klarer vi med bakgrunn i det store vekstpotensialet på frukt og grønt å få på plass slike rammer, så ligger alt til rette for en positiv utvikling av den norske frukt og grøntproduksjonen både mht sortiment, kvaliteter og volumer, sier de begge.

NORSKPRODUSERT FOR ERNÆRING, KLIMA OG VERDISKAPING

På spørsmål om hvilke elementer i Landbruksmeldingen som vil være mest positive for den norske grøntnæringen, trekker Foss og Dahl frem fokus på riktig ernæring, klimahensyn og skikkelige ambisjoner for økt norsk matproduksjon. Derfor understreker de at det er viktig for Gartnerhallen å kunne bygge produksjon rundt områder som har en kombinasjon av å ha de beste naturgitte forutsetninger for norsk frukt og grøntproduksjon, ikke minst gode produsentmiljøer og nærhet til befolkningstette områder. Videre sier de at Gartnerhallens produsenter finner man i alle landets fylker, og at man tar hensyn til regionale behov i markedet når produksjonsplaner fordeles. Foss og Dahl understreker også at blomstrende potetåkre, fruktblomstring og innslag av grønnsaker bidrar meget positivt til et allsidig og pent kulturlandskap i Norge og ikke minst til et allsidig norsk produktsortiment i butikkhyllene til forbrukeren. Alt dette er verdier de håper vil kunne forsterkes med den nye Landbruksmeldingen. Verdier som bereder grunnen for kortreiste, ferske jfr høsting / bearbeiding og de beste frukt og grøntproduktene til forbruker.

-Med andre ord så ønsker vi en Landbruksmelding med et sterkt og

velargumentert fokus på økt norsk matproduksjon. I den sammenheng blir det viktig for Gartnerhallens produsenter å kunne levere det markedet ønsker seg. Faller alt dette på plass i den nye Landbruksmeldingen, og at det blir bred politisk enighet om meldingen bør alt ligge til rette for en positiv utvikling for grøntsektoren, sier de begge.

FORSTERKET SATSNING PÅ TOLLVERN OG JORDBRUKSAVTALE

Landbruksmeldingen formulerer en målsetting om et levende landbruk, samtidig som vi ser en klar utvikling på at antallet mindre produsenter reduseres. Spørsmålet om inntekt er særdeles viktig. Brekk uttalte seg om hvilke landbrukspolitiske virkemidler han ville vektlegge, for å sikre norske grøntprodusenters framtid:

-Virkemidlene vi har til å sikre norske produsenters inntekt er jordbruksavtalen og importvernet, og dette ønsker jeg å bygge videre på, og forsterke. Dessuten må vi bli bedre på å markedsføre norske varer til utlandet, og jobbe med opplysning, produktutvikling, forskning og en mer effektiv produksjonskjede, sa Landbruksministeren.

-Hvis det blir en WTO-avtale, ligger det an til at tollvernet vårt kan bli betydelig svekka, påpeker Foss.

-Så det at Brekk sier at hans intensjon er å styrke / ivareta tollvernet er positivt. Med andre ord liker jeg at han er offensiv på dette området, og ikke minst at han har ambisjoner på våre vegne er bra, sier Foss. -Tollvernet til Brekk er UHYRE viktig å beholde, det er kanskje det aller viktigste virkemiddelet vi kan bruke i grøntproduksjonen. Dette er en viktig grunnstein i forhold til vår produksjon. Det er også viktig at det legges rammer i kommende jordbruksavtaler som vil gjøre oss bedre i stand til å møte markedet med norske frukt- og grøntprodukter i tråd med norsk verdiskaping og helseprodukter til befolkningen.

"MATMAKTUTVALGET" IKKE BARE ET NORSK FENOMEN

Matkjedeutvalget, på folkemunne døpt "matmakt-utvalget", hadde opprinnelig frist til å levere sin rapport i november 2010. Den nye fristen er ifølge Brekk 1. april i år, og utvalget skal utrede styrkeforholdene i matvarekjedene. Brekk har tidligere uttalt at han håper å finne svar på hvilken betydning det har at kun fire store matvare-

kjeder står for over 99 % av omsetningen i norsk matvarehandel. Han forklarer dette nærmere overfor Gartnerhallen:

- Jeg har store forventninger til hva dette bredt sammensatte utvalget har kommet fram til. Dette vil sikre fremtidsrettet og konkurransedyktig norsk matproduksjon. Bakgrunnen for å oppnevne utvalget, var at jeg fryktet en usunn utvikling der enkelte aktører bedriver en uheldig maktutøvelse. Jeg er spent på å se hva de kommer fram til, sier ministeren, og minner om at bekymringen ikke er unik for det norske markedet.

-I europeisk sammenheng er vi ikke alene, og det er nok ikke røyk uten ild. Vi trenger å forstå hvordan matkjeden fungerer, hvilke aktører som sitter på hvilken type makt, og sørge for at disse forstår og tar ansvar for sin egen samfunnsrolle. De som sverger til markeds-kreftene kan ikke samtidig kreve at staten skal dekke utgiftene for utviklingen av et bredt sortiment og dyrking av den sunneste maten, avslutter Brekk.

PRODUSENTENE VIL LIDE VED MAKTMISBRUK

I Gartnerhallens kontorer forteller Foss og Dahl at de har blitt intervjuet av Matkjedeutvalget, og at de som produsentorganisasjon ikke opplever å sitte på særlig mye makt.

-De ville ha innblikk i frukt og grønt, sier Dahl.

-60 % av norskprodusert frukt og grønt produseres av Gartnerhallens produsenter så vi er en betydelig aktør. Men vi føler ikke at vi har så veldig mye makt i markedet likevel vi opplever at vi er rimelig konkurranseutsatte, i alle fall når det gjelder pris.

-Absolutt, skyter Foss inn.

-Men vi har godt hånd om produksjonsplanlegging, og sørger for å legge til rette for en produksjon som skal være tilpasset det markedet vi mener at vi har. Og det er kanskje vårt beste våpen: å ha et tilpasset marked. Blir det for mye produsert til det norske markedet, får vi problemer med å ta riktig pris, og blir det for lite taper vi omsetning, sier Dahl. En for stor produksjon er også uheldig for forbrukerne. Dette gir opphoping av varer og fare for at "gamle" varer når ut i markedet. De siste ti års innsats innenfor frukt og grønt

med større forutsigbarhet gjennom produksjonsplanlegging, har vært en suksessfaktor for hele verdikjeden, inkludert forbrukeren, sier de begge. Foss påpeker utvalgets positive mandat:

-Det er bra at det settes fokus på maktfordelingen i matkjeden.

Vi opplever at det siste leddet i matkjeden sitter med mye av makta. Hvis den blir misbrukt, vil det gi ganske store utslag, og produsent-sida vil lide mest under et eventuelt misbruk. Tiltakene som har vært oppe i media, som bruk av egen merkevare for grossistene, har ikke vært så aktuelt for oss. Vi har ikke noen egne merkevarer og det er få, om noen, sterke merkevarer i grøntsektoren.

UHELDIG KRYSSSUBSIDIERING OG PRISDUMP

Videre peker Foss på fenomenet krysssubsidiering, som Gartnerhallen har sett flere eksempler på. Ved at butikken dumper prisen på én type vare, og åpenbart taper penger på salg av denne, satses det på inntjening ved salg av andre varer. Det handler om selektiv prisdumping, for å lokke til seg kunder. Foss nevner hodekål som et eksempel på praksisen ved høstens fåriskål-sesong:

-Da selger butikkene kål for en krone kilo, og vi klarer jo ikke å levere til den prisen. Produsentene opplever at varene deres nesten gis bort. Fullverdige produkter, som mange har lagt sjela si i å produsere til riktig kvalitet! Da oppleves det at varene de dyrker ikke settes pris på, og det er ganske viktig for å opprettholde gløden hos produsentene - anerkjennelse av at de gjør, er verdifullt.

Foss nevner Frankrike, som et land der det har vært fremmet forslag om å forby kryss-subsidiering. Selv om det ville være vanskelig å følge opp, mener mange at praksisen er så uheldig at den burde forbys. Dahl fullfører tankegangen:

-Forslaget er at det skal være ulovlig å selge et produkt med tap, eller til en lavere pris enn kostnaden du hadde ved å kjøpe inn varen. Det er jo noen økonomiske lover som blir satt til side her, som i den nevnte store får-i-kål-sesongen: når etterspørselen etter kål er veldig høy på høsten blir kålprisen satt NED, omvendt av det markedslogikken skulle tilsi, med tilbud og etterspørsel.

-I vår sektor blir det sånn, med kål, kålrot og mandelpotet til jul, sier Foss.

-Da opplever vi at disse produktene blir brukt som lokkemiddel for å

få flere kunder. Vi klarer å håndtere det, men det blir et veldig rart marked om tendensen utvikler seg videre. Da blir det ikke noe gjennomskiktig og oversiktiglig marked. Dette vil Matkjedeutvalget se på, men hva de konkluderer med vet vi ikke. Vi har heller ikke noe konkrete råd til hva man skal gjøre for å motvirke tendensen, som per i dag er uheldig, men i en grad der vi klarer å håndtere det. Men vi ønsker naturligvis ikke at tendensen skal utvikle seg videre, påpeker Dahl, og mener det er interessant at de samme temaene er aktuelle også i andre europeiske land. Dette kan gi tyngde til utvalget, mener han.

-Vi er veldig spent på hva Matkjedeutvalget skal komme ut med for utvalget er sammensatt av veldig mange forskjellige interesser fra de forskjellige leddene i verdikjeden.

Dahl mener at folk flest vil tenke at nettopp dagligvarekjedene har stor makt, siden kun fire kjeder har 99 % av markedet for utsalg.

-Det sier seg selv at kjedene har mye makt i kraft av sin tyngde og størrelse. Men det er ikke dermed sagt at de misbruker den, det skal vi være forsiktige med å si. Dette må være opp til Matkjedeutvalget å finne ut av. I EU-land fokuserer myndighetene mye mer på sterke produsentorganisasjoner, som en motvekt til grossistene. Og det synes vi at norske myndigheter skal se litt nærmere på, siden det kan være en faktor som balanserer ut makten i matkjeden.

EN STOLT NÆRING

Avslutningsvis ønsker daglig leder og styreleder å påpeke at de representerer en stolt og robust næring.

-Jeg opplever at det er mye optimisme i vår næring og i møte med utfordringer er det lite klaging. Produsentene er gode til å holde koken! Det ligger en stå-på-vilje der, som vi kan være stolte av, sier Dahl.

-Det er ikke noe utpreget sinne som rettes mot myndighetene heller, påpeker Foss, og fortsetter:

-Vi har jo en stor påvirkning på resultatet ved å ligge så tett opp i markedet. Med færre rammer og reguleringer er det mer opp til oss selv enn innen andre former for landbruk. For oss i Gartnerhallen er det viktig at våre kunder opplever at vi leverer og at vi stadig utvikler oss i takt med forbrukernes ønsker. Det jobber vi med hver eneste dag, og mitt håp er at vi også framover skal lykkes med det sammen med våre produsenter.

FRUITS OF NORWAY: NYTT DESIGN OG NYE MARKED

FRUITS OF NORWAY

Norskprodusert frukt og bær eksporteres under fanen "Fruits of Norway", og vil i 2011 presenteres i flunkende ny design. Våre moreller har blitt solgt til land som Belgia, Storbritannia, Frankrike, Nederland, Tyskland og Sverige over flere år. Gartnerhallen og BAMA ser nå en positiv økning i salget også av bringebær.

- Tyske EDEKA, med over 12 000 supermarkeder, har vist interesse for bærene våre. Dessuten har vi fått svært positive tilbakemeldinger fra både Frankrike og Belgia på bringebær, og svenskene kjøper stadig mer, forteller eksportsjef i Gartnerhallen, Vibeke Midgaard, fornøyd.

EN FEIRING AV FERSKPOTETEN

På sørlandet står en gruppe Gartnerhallen-produsenter bak et suksessrikt fellespakkeri. Et samarbeid som har bidratt sterkt til å løfte fram en norsk delikatesse – Reddal ferskpotet.

Da Reddal Fellespakkeri sist sommer inviterte til Potetfest for å feire starten av årets ferskpotetsesong, nøyde de seg ikke med å slå på stortromma – de fyrte av en kanon. Over to hundre gjester, kokker, musikanter, potetprodusenter, barn og voksne var vitne til smellet som ble avfyrt av Øystein Djupedal, fylkesmann for Aust-Agder. Den tidligere ministeren holdt en entusiastisk tale på vegne av områdets velsmakende ferskpoteter. Han tok seg også tid til en prat med Gartnerhallen og utdypet sin kjærlighet for rotfrukten.

-Jeg er glad i å lage mat, og ferskpotet er nydelig! Norsk ferskpotet er en unik, nasjonal delikatesse vi kan være stolte av, erklærte Djupedal med et stort smil.

Navnet ferskpotet, eller tidligpotet, har erstattet det tidligere brukte nypotet, etter at butikker begynte å kalle også importerte varer for nypoteter. Delikatessen kan ligge i maksimalt to uker før den tilberedes, og koketiden er kun en brøkdel sammenlignet med vanlige poteter, som har tykkere skall og inneholder langt mer stivelse.

Fylkesmann Djupedal fortsatte med å siterte Knut Hamsuns romanfigur fra Markens Grøde, Isak Sellanrås betraktninger om potetens allsidighet, og fremhevet verdien av merkevare, identitet og historie for norske produsenter av frukt og grønt.

-Å få til en merkevare for det som i utgangspunktet er en bulkvare, vil være en styrke for landbruket og er et eksempel til etterfølgelse.

TO MILLIONER KILO FERSKPOTET

I løpet av en kort og hektisk sesong fra begynnelsen av juni til midten av august, vil Reddal Fellespakkeri levere 2 000 tonn, eller over to millioner kilo ferskpotet. Siden det produsenteide pakkeriet startet opp i 2004, har de nær doblet levert varekvantum. Den lille, jordbruksintensive bygda Reddal i Grimstad har blitt sentrum for et unikt samarbeid mellom 14 produsenter av ferskpotet og fellespakkeriets glimrende resultater er inspirerende. Lokalene leies, mens pakkeutstyret eies i fellesskap, og Reddal ferskpotet har blitt en sterk merkevare blant grossister og forbrukere.

Britt Kåsin, informasjonssjef i Opplysningskontoret for frukt og grønt, snakket med faglig tyngde om poteten som "den gyldne skatt".

Kåsin tok for seg deler av rotfruktens historie og fortalte blant annet om presteskapets svært så lunkne mottakelse av den spanske Amerikaerobringen.

-Poteten ble kalt djevelens frukt fordi den vokste under jorda, fortalte Kåsin lattermildt.

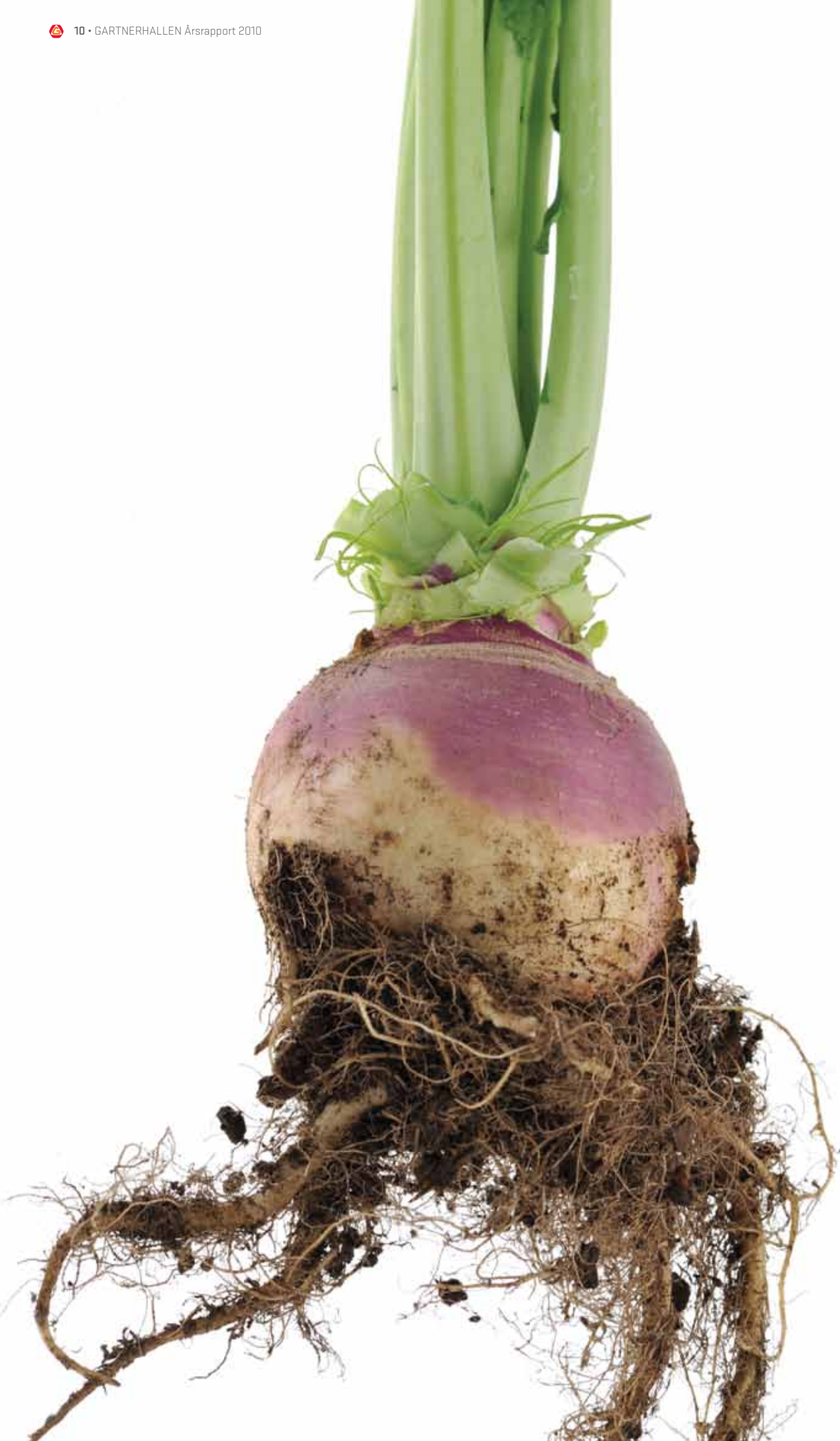
Men med storheter som dronning Victoria og William Shakespeare i ryggen vokste potetens popularitet raskt. Dessuten var de næringsrike knollene et effektivt botemiddel mot datidens sultproblemer og det ble nedlagt kongelig påbud til bønder om å dyrke potet. Den nye grønnsaken ble særlig mye brukt i fattige land som Irland og Norge og den tidligste dokumenterte dyrkingen av norske poteter er fra Hove gård på Tromøy i 1757.

MODERNE EMBALLERING FOR OPTIMAL FERSKHET

Lenger bak i lokalet bød gourmetkokk Hans Petter Klemmetsen på smaksprøver og vartet opp med norsk potetsuppe, sveitsiske røstipoteter og spanske patatas brava i tomatsovs. Landvik Bygdekvinnelag serverte potetkaker, musikere underholdt med potetrelaterte viser og salget av årets ferskpotet var offisielt i gang. Og Reddals store stolthet? Det er kilospakken med gourmetpotet, pakket i en unik, "pustende" quatrosealpose. Av fellespakkeriets nettsider kan vi lese følgende om emballasjen:

"Emballasjen er laget av en laminert folie med en spesiell mikro-perforering, slik at potetene får 'puste', samtidig som de bevarer ideell fuktighet. Laminering og valg av farger beskytter potetene så godt som mulig mot grønnfarging. Vi er alene i Norge om å levere poteter i denne emballasjen. Det er våre beste råvarer som etter ekstra kvalitetskontroll havner i disse posene. Dette er gourmetpoteter, som er ferdig vasket og klare for å tilberedes etter eget ønske."

Det er en tradisjon at årets første, norske ferskpoteter sendes til Det Kongelige Slott, og at Kongen selv skal få delikatessen servert ved sitt middagsbord på 17. mai. Reddals ferskpoteter har hatt denne æren i 2007, 2009 og 2010, og satte i 2007 dessuten ny rekord for tidlig høsting av poteter på friland. Før dette hadde produsenten Helge Todnem på Jæren levert til Kongen hvert år – gjennom hele 15 år. Hvem som gror frem årets kongelige knoller, vil tiden vise.

FERSKERE OG FASTERE MED KRYMPEFOLIERING

Toten Kålpakkeri er i likhet med Reddal Fellespakkeri et nært samarbeidsprosjekt mellom produsenter. Dessuten har pakkeriene både salgssuksess og moderne emballaseløsninger til felles.

Johannes Dyste er kålrotprodusent og daglig leder ved pakkeriet. Han ser gode resultater med sin effektive emballasjesatsning, som bevarer maksimalt med fuktighet. Våtkjøling og plåstpakket kålrot gjør at varen holder seg fersk lenger,

-Det er jo hyggelig å bli kalt en suksesshistorie. Kålrot består, som alle andre grønnsaker, av ca 90 % vann, så emballasje- og lagringsforhold er helt avgjørende for å levere kvalitetsprodukter til forbrukeren, forteller Dyste.

-Vi lagrer mye av kålrota på våt-kjølelager for å hindre uttørring i lagringssesongen. Lufta rundt kålrota holdes fuktig samtidig som den kjøles ned. På den måten hindres uttørring når åndingsvarmen skal fjernes. Med disse teknikkene kan den lagres og holdes frisk og fast lenger, sier kålrotprodusenten.

Kålrotforbruket er i stor grad knyttet til norsk tradisjonsmat, og er sesongbasert. Det er en vare som sjelden kjøpes på impuls, men som selger godt som tilbehør - spesielt til sauekjøtt (som fårrikål) og i pinnekjøttsesongen - altså på høsten og til jul. Lagringsforhold blir dermed avgjørende for å kunne tilby kvalitetsprodukter. Ved Toten Kålpakkeri har de i samarbeid med BAMA prøvd ut ulike emballasjemetoder, og funnet ut av krympefoliering sørger for at kålrota bevarer ferskheten lenger. I tillegg gir løsningen mulighet for å sette på en etikett med forbrukerinformasjon, som f. eks. pakkedato og evt. brukertips.

-Vi begynte med et prøveprosjekt for 5-6 år siden, der vi eksperimenterte med ulike innpakkingsmetoder. Vi ble enige om at krympefoliering fungerte best og i løpet av det siste året har vi perfektionert metoden. Vi krymper plasten utenpå kålrota, som hindrer uttørring, forteller Dyste.

Uemballert kålrot som ikke ligger i kjøledisk vil tape 10 % av sin fuktighet i løpet av to dager. Etter to dager i butikkdisken vil du kunne klemme inn fingermerker i kålrota. Ikke mange forbrukere vil kjøpe myk kålrot.

-Før kålrota kan sendes ut på markedet må den vaskes og pusses, og vi kutter topp og bunn. Da kan den lett tørke ut, så det er viktig at kålrota holdes nedkjølt i denne prosessen og at den blir pakket så raskt som mulig etter pussing, avslutter Dyste.

NORSK TOMAT - FOR SMAKENS OG SUNNHETENS SKYLD

De siste resultatene fra Bioforsk er klare – ikke bare forringes tomatens smak og konsistens, men også de sunne næringstoffene reduseres drastisk ved lagring. Kortreist og norskprodusert tomat til folket!

-Gartnerhallen har hatt en god periode nå med en bra økning i både tomat og andre varer, forteller Clas Huseby, produksjonssjef i Gartnerhallen.

-Jeg tillegger dette en grundig og treffsikker produksjonsplanlegging, der vi har lest kundenes behov riktig, og levert varer av høy kvalitet til riktig tid. Hele poenget med det vi gjør, er jo at kunden finner det han eller hun ønsker å grøntdisken. Gartnerhallens produsenter vil jo heller satse på at kunden kommer tilbake, helst med en preferanse for våre varer, forklarer Huseby.

Tomat har vært et pionérprodukt i forhold til å finne det eksakte tidspunktet for perfekt høstingsdato for optimal kvalitet og smak. -Dette gjelder alle produkter, men enkelte produkter er mindre lagringsvennlige enn andre. Rotfrukter for eksempel, er mer årstidsbestemte og blir ikke like raskt nedbrutte ved oppbevaring, sier produksjonssjefen.

Michel Verheul er forsker ved Bioforsk Vest Særheim, og arbeider med forsøk for å vise virkningen av dyrkings- og lagringsforhold på innholdsstoffer viktig for smak og sunnhet. Forsøkene er ikke avsluttet ennå, men Verheul forteller Gartnerhallen om foreløpige trender:

INDRE KVALITETER FREMFOR UTSEENDE

-Kvalitet i tomat ble tidligere ofte bedømt på utseende, som fargen og fasthet. Smak og sunnhet er viktig for kvalitet, men det kan en ikke se fra utsiden. Først og fremst er modningsgraden ved høsting viktig for smak. Dersom man høster for tidlig mens tomatene er for grønne, får tomatene aldri noen god smak, de blir vasne og sure. Tomater som blir importert, eller skal lagres over lengre tid, blir ofte høstet for grønne.

Verheul forklarer videre at tomater som har ligget lenge på lager, ser fine og røde ut ved salg, men er skuffende når det gjelder smak. -Ved god produksjonsplanlegging kan man høste tomater rødere og selge dem raskere, før de blir overmodne. Dermed får tomatene et høyere innhold av smakstoffer ved salg, sier forskeren.

Verheul forklarer at mange av de helsefremmende næringsstoffene i tomat vil forsvinne gradvis etter høsting:

-Innholdet av flavonoider blir redusert med 20-50 % for hver uke som går etter høsting. Dette går fortere ved høyere lagringstemperatur. Det samme gjelder smaksstoffer hvis tomater blir lagret ved for lav temperatur - lavere enn ti grader. Optimal temperatur for lagring av tomat er tolv grader ved en luftfuktighet på 85 %. De bør også lagres mørkt

TOMATENS UTMERKEDE EGENSKAPER

Ved siden av lagringsperiode er det mange faktorer som påvirker innholdsstoffene i tomaten, forteller Verheul. Ved siden av forskjeller ved ulike tomatsorter vil følgende faktorer ha betydning: Dyrkingsklima og -temperatur, CO₂, luftfuktighet, lysforhold, gjødsling (mengde og sammensetning), vanning (mengde og tidspunkt) og stell av planter (planteavstand, avblading, modningsgrad ved høsting). Dessuten vil pakkingen, klimaforholdene under lagring spille inn på tomatens innholdsstoffer.

Clas Huseby er godt informert om tomatens helsefremmende næringsinnhold, og peker på bærfruktens antioksidanter. Disse styrker kroppens immunforsvar, og forebygger sykdom, så som kreft. I intervjuet om løkens sunnhet var også professor Rune Blomhoff tydelig på tomatens suverene sunnhet. Nå viser altså forskning at lagring senker graden av disse næringsstoffene – noe som er et kjempeargument for å velge kortreist, og norskprodusert tomat. Michel Verheul er enig og påpeker at nøkkelen ligger i god produksjonsplanlegging:

-Produksjonsplanlegging gir bedre kontroll på dyrkingsfaktorer, og kan dermed gi en optimal mengde av innholdsstoffer ved høsting. I tillegg gir det bedre muligheter for rask omsetning og dermed minst mulig tap av kvalitet, avslutter forskeren.

HØSTETIDSPUNKTET ALFA OG OMEGA

Produksjonssjef Huseby er enig og påpeker at det nå gjelder å bygge videre på den gode tendensen med treffsikker produksjonsplanlegging.

-Men vi er nødt til å forholde oss til at grossistene importerer varer som vi burde levere fra norske produsenter! Jeg har snakket mye med BAMA om dette, at den jobben vi gjør med produktplanlegging er bortkastet, dersom ikke varestrømmen går glatt. Vi har ikke tid til stopp og pauser, når høstetidspunktet er så viktig!

Huseby forteller om signaler fra norske forbrukere som ønsker seg den samme smaksopplevelsen med frukt og grønt, som de har hatt i utlandet. Det kinkige er at de da har vært på et lokalt torg der tomatene er hentet fra jordene samme morgen. Og den type nærhet er det vanskelig å konkurrere med. Huseby er likevel optimistisk for norskprodusert tomatproduksjon.

-Vi gjør vårt beste, blir stadig bedre og forsker på ulike tomatsorter. Vi har fokus på kun å høste dagsbehovet – på den måten er tomaten optimalt moden, og tiden fra jord til bord er minimal. Smak og sunnhet må stå i fokus.

TOMATBRANSJENS ANNUS HORRIBILIS

2010 var et mørkt kapittel for mange tomatprodusenter i Norge. Hva gikk galt, og hva kan vi lære av dette?

Fjoråret medførte overproduksjon av tomat med omfattende varedestruksjon og røde regnskapstall for mange. Flere kritiserte det nyopprettede Miljøgartneriet for manglende produksjonsplanlegging og samarbeidsvilje med den øvrige bransjen.

Gartnerhallens utsendte reiste til Stavanger for å høre mer om hva som forårsaket overproduksjonen og konflikten. Her møttes tomatprodusent Jon Olav Runestad til debatt med Miljøgartneriets daglige leder Øyvind Hegelstad, for å finne ut av hvordan legge bedre til rette for kommende sesonger. Runestad representerte de mindre, familiedrevne produsentene, og er i tillegg kulturansvarlig for tomat i Gartnerhallen (GH) med ansvar for koordinering av GHs tomatproduksjon, inn mot Bama. Miljøgartneriet ligger på Jæren, ble opprettet i 2009 er blant landets største gartnerier med sine totalt 77 000 kvadratmeter.

RUNESTAD: På grunn av 2010s dårlige resultat begrenser neste års økonomiske rammer seg, og dermed dyrkningsarealet. Bankene er ofte korttenkte og påvirker derfor til å krympe arealet med 25 dekar. Jeg legger ikke all skyld på Miljøgartneriet, men en del av ansvaret må dere ta.

HEGELSTAD: Ja, jeg forstår det er lett å legge noe av ansvaret på oss, men vi er flere produsenter som må dele på skylda, og totalbildet er mer sammensatt enn som så. Dette første året var smertefullt for oss også, og vi er ikke tjent med et slikt år til.

RUNESTAD: Dette handler om at både typen og arealet av tomaten som dyrkes, MÅ være i samsvar med markedet.

HEGELSTAD: Kartet må stemme overens med terrenget, ja. Det våre hovedinvestorer og jeg mener er tomatmarkedet, er både importandel i tonnasje og norsk produksjon. Men vi mangler dessverre detaljert informasjon på hvilke typer tomat som blir importert, og i hvilket omfang.

RUNESTAD: Landbrukspolitisk sett har vi få politiske virkemidler i grøntsektoren og det kan være både positivt og negativt. Jeg håper likevel at mindre familiegartnerier, blant annet på øyene i Rogaland, kan ha livets rett i fremtiden.

HEGELSTAD: Vi i Miljøgartneriet oppnår ingenting dersom vi danker ut mindre produsenter. Da vil jo andelen norskproduserte grønnsaker synke! Vi ønsker å opprettholde denne, samtidig som vi mener det må fornyes for å øke den norske andelen.

RUNESTAD: Kåre Wiig (En av Jærens mest profilerte gartnere, journ.

anm.) anbefalte dyrking av spesialtomat – der er det store potensialet! I 2010 ble det satset altfor mye på tradisjonell tomat. Gartnerhallen kom med et tilbud til Miljøgartneriet om cherrytomat, og jeg synes det var rart at Miljøgartneriet ikke ville dyrke disse.

HEGELSTAD: Vi skulle gjerne ha produsert mer spesialtomat og vi etterspurte nærmere detaljer rundt produksjonen før vi skulle så. Vi fikk ikke rask tilbakemelding, samtidig som det er dårlig økonomi å produsere billig-cherry. Dermed kom andre grossister først, med helt konkrete bestillinger. For øvrig ønsker Miljøgartneriet i 2011 å satse mer på snackspaprika, samt prøveproduksjon av barnepaprika og chili får flere ben å stå på.

RUNESTAD (viser til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) sin rapport om Norges tomatsituasjon 2010): Rapporten viser tydelig at markedet, på så kort tid ikke kunne takle en så stor arealutvidelse som kom i 2010 – en totaløkning på 54 dekar på ett år. Her ligger det en viktig lærdom i å gjøre bedre research på markedet i forkant av dyrkingsstart.

HEGELSTAD: Det er lett å være etterpåklok. Vi fikk anbefalinger fra blant annet grossister om hva de trodde det ville bli behov for. Statens Landbruksforskning (SLF) burde vært på banen her og informert bedre om importprognosene og varianter. Da kunne vi lettere ha forutsett hvor mye vi skulle produsere og erstattet den importen med norskprodusert.

RUNESTAD: Jeg opplever at Miljøgartneriet ikke har vært så villige til å lytte til signalene utenfra, og Gartnerhallen rådet dere jo til å ikke dyrke så mye tomat i forkant. Dere trodde vel at alle bare var ute etter dere, og det ble en spent situasjon mellom aktørene før sesongen. Mange mindre produsenter så nok Miljøgartneriet som en trussel, og dialogen stoppet helt opp.

HEGELSTAD: Variantene kunne nok ha vært justert bedre om vi hadde fått tatt del i hvilke typer tomat som importeres, det er riktig.

RUNESTAD: Den ene av tomatvariantene dere dyrket kuttet jeg ut fordi de ble for store. Men ok, dette er å være etterpåklok. Vår bransje er ikke like gjennomregulert som mye annet landbruk. Det finnes ingen konsesjoner som regulerer arealer, og da er det lett å vurdere feil. Og flere har skyld i feilanslag her. Det viktigste for alle som produserer tomat er å få den ferskest mulig ut i butikk. Da gjelder det å få timingen riktig så forbrukerne ser at norskprodusert tomat er best på smak og friskhet.

HEGELSTAD: Det er viktig å huske på at utenlandske leverandører vil gi grossistene gode tilbud for å fortsette importen også i månedene april til november. Det alle norske produsenter må være opptatt av, er at det er import som skal supplere norsk produksjon, og ikke motsatt! Heldigvis øker forbruket av tomat, men det er skremmende at det er import som ivaretar storparten av denne veksten.

RUNESTAD: Tollvernet i denne perioden har en kronesats som virker effektivt på vanlige tomater, men som ikke virker særlig godt på de mer eksklusive sortene som kommer i pakker av mindre vekt. Jeg håper Miljøgartneriet, kan rendyrke en rolle der dere produserer varer det er behov for, og at vi ikke konkurrerer om akkurat de samme produktene.

HEGELSTAD: Det er ingenting som sier at vi bare skal dyrke tomat, men før vi kan spesialisere oss dyrker vi det grossistene bestiller. Dersom behovet for spesialtomat er der, ser jeg ikke noe problem i at vi rendyrker den rollen.

RUNESTAD: Måten jeg og familiegartneriene driver på, med en relativt begrenset økonomisk frihet, gir ikke rom for mange like dårlige sesonger som fjorårets.

HEGELSTAD: Miljøgartneriet er heller ikke tjent med et sånt år, der vi som noen tiltak for å regulere markedet i fjor eksporterte 130 tonn på en kort periode og måtte kaste veldig mye.

RUNESTAD: Det er utfordrende med tomatdyrking under norske forhold der lysmengden betyr at det produseres mye og raskt i sommermåneden, og lite og tregt om høsten. Vi vil tjene på å etablere flere veksthus så produksjonskurven blir jevnere. Det er en altfor stor importandel om høsten.

HEGELSTAD: Vi skulle gjerne ha produsert mer om høsten, med bedre tollsatser for å tilrettelegge for norsk produksjon. Et av tiltakene GPS har foreslått er at de som har vinterproduksjon, eller lysproduksjon, har et "planteskifte" i høysesongen.

RUNESTAD: I dag foregår det lite tomatdyrking i drivhus med kunstig belysning og det kan være interessant å vurdere økt satsning der. Kanskje med konkrete produksjonsavtaler etter fellesferien, når markedet flytter seg? Jeg tror det er et stort potensial der.

HEGELSTAD: Hvorfor tenker ikke flere sånn? Med bedre beregninger av antall uker før høsting vil sen norskprodusert tomat bli mer attraktive. Men energiprisene spiller en stor rolle for at det ikke er mer lysproduksjon

utenom sommersesongen, samt at kundene ikke er villige til å betale mer. For en slik produksjon koster.

RUNESTAD: Og det kan bli en vinn-vinn-situasjon for alle parter! Vi trenger konkurranse i markedet, men også kommunikasjon. Vi ønsker jo ikke å konkurrere hverandre i hjel og faglig samarbeid er avgjørende for slagkraftige enheter innen den norske bransjen.

HEGELSTAD: Nei, ingen er tjent med overdreven konkurranse. Miljøgartneriet har lagt opp til delvis røde tall også i 2011, men vi håper jo å komme tilbake til positive tall så raskt som mulig.

RUNESTAD: Etter fjoråret har bankene blitt litt tullete og enkelte blir så strenge at noen produsenter får vansker med å bestille nye planter.

HEGELSTAD: Energiprisene blir nok den største utfordringen til neste år. Men landbruksministeren har jo kommet med noen gode signaler, ved å uttale at det er hans plikt å legge forholdene til rette for norsk matproduksjon. At regjeringen tar høyde for den anslåtte befolkningsveksten, og vil prioritere økt selvforsyning av grønt, er positivt.

RUNESTAD: Det vi kan enes om er at begges hovedmål er å skape en preferanse for norske varer. Da må våre tomater være bedre enn importtomatene, og vi kan ikke høste tidlig og la gule tomater modnes røde på lageret fremfor i sola.

HEGELSTAD: Vår felles plattform ligger i å skape tillit hos forbrukeren, ja – om at norske produkter betyr nærhet, trygghet og sunnhet. Dette må vi bli enda bedre på å kommunisere ut til markedet. Vi i Miljøgartneriet ønsker mer åpenhet rundt hvor mye som faktisk importeres i den norske sesongen! Sitér meg på at vi ønsker at alle de små familiegartneriene må bestå. Ellers klarer vi ikke øke den norske andelen.

RUNESTAD: Det er sant – hugger man ned alle trærne rundt, blåser til slutt hustaket av. Vi trenger også en viss politisk styring her, rent produksjonsmessig.

HEGELSTAD: Jeg ønsker å presisere at alle grossister er like viktige for oss – Miljøgartneriet er slett ikke gift med Coop, slik noen tror.

RUNESTAD: Og jeg registrerer at det er mange ting vi er enige om her. Det gir oss et bedre grunnlag for å utforme fremtiden. 2010-sesongen kan ingen gjøre noe med, men vi kan ta med oss lærdommen videre til kommende år.

LØKEN – SÅ SUNN AT DET ER TIL Å GRINE AV

Visste du at løken dreper bakterier og ødelegger virus? At den kan senke blodsukkeret, virke beroligende, regulere kolesterolnivået og bekjempe utvikling av kreft? Når løken tillegg motvirker blodpropp, astma, kronisk bronkitt, høysnue, infeksjoner og betennelser, regner vi med at du er solgt. Mer løk til folket!

Flittige løkprodusenter over hele landet leverte i fjor mer enn 9 200 000 kilo løk av ulike varianter, men det jobbes aktivt for at våre kunder skal få tilgang til enda mer, forteller utviklingssjef Pernille Rød Larsen.

-Gartnerhallens mål er å doble nordmenns forbruk av løk. Vi har sett en positiv utvikling allerede, med en økt omsetning av løkvarianter - men vi har mer å gå på! Nordmenn spiser mellom 4,5 og 5 kilo løk per år, mens det nedover i Europa spises 20-25 kilo årlig, forteller Rød Larsen.

Anbefalingen kommer med en rekke ernæringsfysiologer og -forskere i ryggen, deriblant Gunn Helene Arsky, rådgiver hos BAMA:

-Løk er en smakfull, rimelig og svært helsebringende plante, som vi bør spise mer av, forklarer ernæringsfysiologen.

-Videre er løken rik på kostfiber, den er bra for fordøyelsen, regulerer kolesterolet og styrker immunforsvaret. Luktstoffene i løk inneholder svovel, og disse har vist seg å være bra, blant annet for hjertet.

BRETT UTVALG INNEN LØKFAMILIEN

Sjalottløk, purreløk, stjerneløk, hvitløk, kepaløk, boretaneløk, rødløk, delikatesseløk, salatløk, sylteløk, søtløk og vårløk... Lista er lang. Ingunn Vågen er forsker med løk som spesialfelt hos Bioforsk, og skryter av den smaksrike rotfruktens mange helsefremmende egenskaper. Vågen påpeker at alle løksortene er sunne, men at variasjon mellom de ulike typene er en ekstra fordel.

-Det er store forskjeller mellom løktypene, og sammensetningen av næringsinnholdet er ulikt. Rød og gul løk bør utfylle hverandre, mener Vågen, og påpeker at norskprodusert løk vil ha en ekstra næringsmessig fordel.

-På grunn av vårt kjøligere klima, er vi ikke avhengige av den grad av kjemiske plantevernprodukter som i de fleste andre land. Løkspesialisten Vågen referer til løken som en av sivilisasjonens eldste medisiner, siden de gamle egypterne brukte løk som sovemiddel. Nyere forskning har bekreftet at planten kan virke mildt beroligende, på grunn av sitt innhold av antioksidanten quercetin.

Nylig meldte tv2s Nettavisen at kun én av ti nordmenn spiser de anbefalte "fem om dagen" - og til sammenligning spiser vi i gjennomsnitt hele 77 kilo kjøtt i året!

-SUPERBRA OM NORDMENN DOBLET INNTAKET AV LØK!

Professor Rune Blomhoff ved Universitetet i Oslo sitter i Nasjonal Råd for Ernæring, som nå er klare til å offentliggjøre historiens mest omfattende rapport om norsk kosthold og helse, i regi av Helse-

departementet. Han møtte Gartnerhallen og sammenfattet gruppens fremste budskap.

-Mitt fremste råd når det gjelder ernæring er å spise mer frukt og grønt, og å spise variert. Der har vi sterke data på en klar helsegevinst. Aller tydeligst er tallene på tomat og løkfamilien der vi ser at risikoen for kreftsykdommer reduseres. Tomat styrker immunforsvaret mot magekreft, hvitløk reduserer faren for tykk- og endetarmskreft, og gul løk forebygger mot prostatakreft.

Blomhoff sier seg enig i at det norske inntaket av løk bør økes og sammenligner med andre europeiske land, der inntaket er høyere. Professoren forteller at kostholdsrådene anbefaler et inntak av rundt 500 gram frukt og grønt hver dag, men at få følger dette rådet.

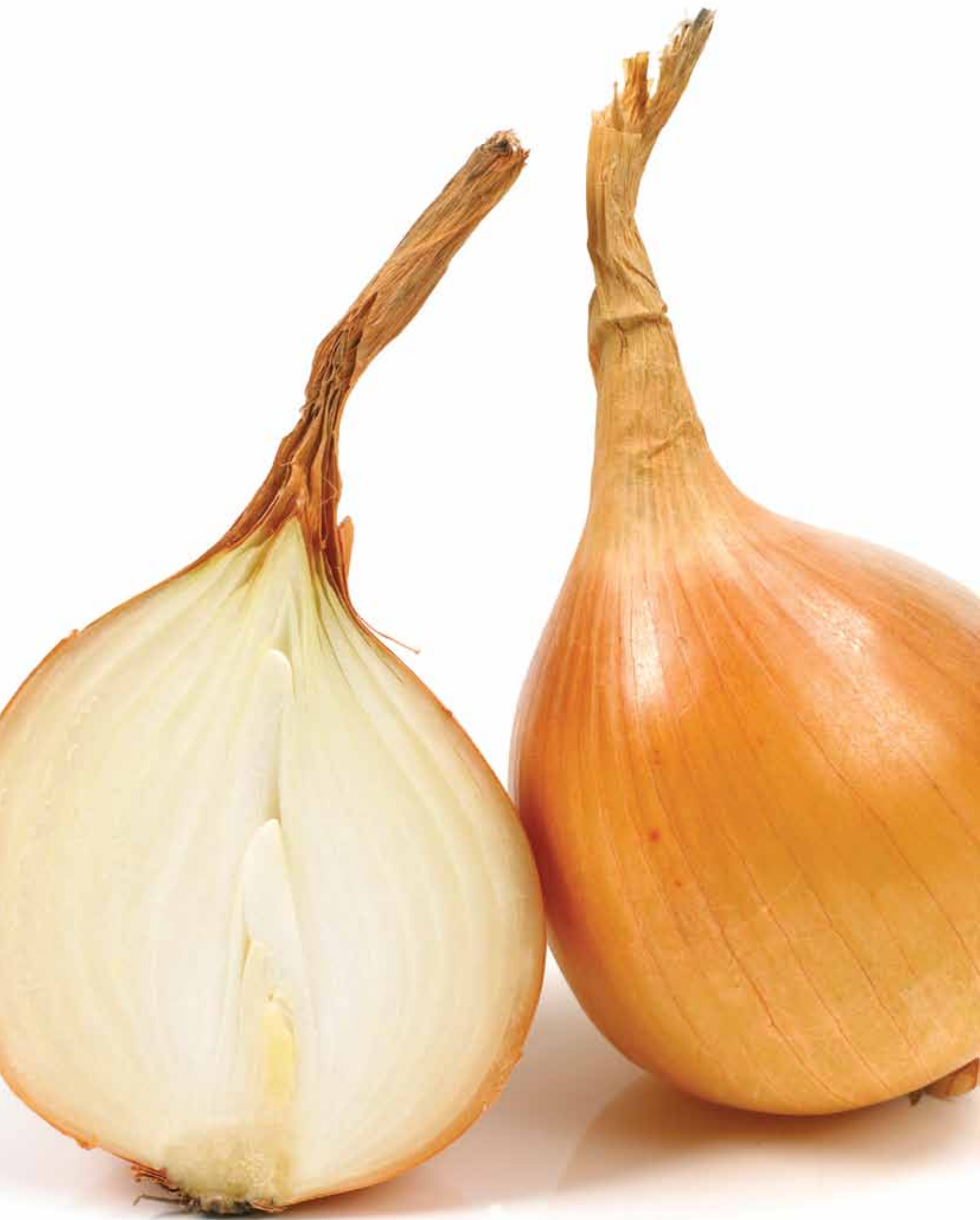
- 80-90 % av nordmenn spiser mindre enn dette. Halvparten av disse 500 gram bør være grønnsaker, og halvparten frukt og bær. Løk er en ypperlig del av "fem om dagen" og det vil være superbra om nordmenn kunne doble inntaket av løk. Bare vi ikke glemmer verdien av variasjon. Når det er sagt, er det pedagogisk riktig å jobbe for at folk skal spise mer løk siden dette er en rotfrukt som er rimelig i pris med en god smak som passer med de fleste andre ingredienser.

SMAKFULL, HELSEFREMMEDE, ANVENDELIG OG RIMELIG

Gartnerhallens Rød Larsen påpeker at fremstående kokker verden over hyller løkens evne til å heve smaken i et utall forskjellige matretter, og at løkens gode smak og anvendelighet, i kombinasjon med lav pris og et bredt sortiment av ulike typer, gjør rotfrukten til et svært verdifullt produkt.

-Vi som produsentorganisasjon kan jobbe for å fremme kvalitet, samt finne mer ut om hva forbrukeren ønsker av sortiment og smak. Vi har etablert et brukbart mangfold her, men dette kan strigles ytterligere. Det finnes utrolig mange forskjellige former, farger, smaker og størrelser innen løkfamilien. Dessuten har vi en oppgave innen enda bedre forbrukerkommunikasjon, påpeker Rød Larsen.

-BAMA, pakkeriene, Landbruksrådgivningen, Bioforsk, NORGRO og Opplysningskontoret for frukt og grønt er alle aktive bidragsytere i denne kontinuerlige prosessen. Vi har idag seks fremstående løkrådgivere i Norge, som sammen med alle Gartnerhallens løkprodusenter fokuserer på ulike tiltak i produksjon, tørking, høsting og lagring, for på den måte skal vi sikre pen løk og høyere kvalitet til markedet, avslutter hun.

ELEKTRONISK ETTERRETTELIGHET FRA JORD TIL BORD

Videreutviklingen av GH-dokumentasjon vil fortsette i 2011, for enda bedre og mer effektiv produksjonsplanlegging og forbrukerinformasjon. Bama og Findus følger utviklingen med store forventninger.

-Så langt har vi fått til sporing fra jorden til forbrukerpakning med 2D-kode, forteller Gartnerhallens Marianne B. Hauge, som jobber med pilotprosjekter innen e-sporing, samt opplæring, implementering og tilpasning av GH-dokumentasjon – Gartnerhallens eget e-sporings-system.

-Sporing med 2D-kode vil si at produsenten noterer dyrkningsopplysninger inn i programmet GH-dokumentasjon, og relevante sporingsopplysninger blir ivarettatt på en høstekasseetikett, i form av en strekkode. Hauge forklarer at opplysningene deretter blir ført sammen med produksjonsdata og ut i 2D-koden på forbrukerpakningen, og at forbrukeren etterhvert skal få tilgang til all informasjon om varen man kan ønske seg. Dessuten er det viktig å ha grundig dokumentasjon av dyrkningsprosessen, både for etterrettelighet og for feilsøk og forbedringer.

FORTLØPENDE REGISTRERING MED MOBILEN

-Det er viktig at produsenten legger inn fortløpende prod. reg. gjennom sesongen, for at varemottaker lett kan planlegge produksjonen – ved kun å ta ut rapport fra GH-dokumentasjon. Etter hvert skal koden kunne skannes av en mobiltelefon eller en skanner, og et web-bilde vil komme opp med ønskede opplysninger om varen. Det neste steget i prosjektet er å få til sporing av detaljstypapninger og paller, samt få til avanserte pakkesedler, forteller Hauge.

Løsningen for mobiltelefon er snart klar, men det jobbes stadig med utviklingen av en robust håndterminal for å plote inn dyrkningsinformasjon direkte fra jorden eller andre steder. Hauge er entusiastisk til mulighetene som ligger i mobilløsningene.

-Det kommer stadig nye satsingsområder som i utvikling av diverse applikasjoner til touchtelefoner, forteller hun. Findus er blant Gartnerhallens største kunder og deres fagsjef for grønnsaker, Harald Dypedal, har store forventninger til e-sporing ved GH-dokumentasjon.

VAREMOMSETTERNE FØLGER SPENT UTVIKLINGEN

-Vi i Findus ser definitivt potensial i systemet og det er kjempe-spennende å følge med på utviklingen. På sikt kan vi trekke faglige konklusjoner rundt analysemulighetene i GH-dokumentasjon.

Dypedal påpeker likevel at det fremdeles er et stykke å gå før systemet fungerer optimalt.

-Utfordringen ligger i å få med mange nok produsenter på å registrere data underveis i sesongen, noe som er grunnlaget for at systemet skal fungere. Og der er vi ikke helt ennå.

Informasjon og data i GH-dokumentasjon kan også benyttes i testing og ved storskalaforsøk. Marianne B. Hauge kan fortelle om flere spennende prosjekter og samarbeid.

-Vi har blant annet et samarbeid med Østfoldforskning, prosjektet KLIMAT, der de får dyrkningsopplysninger fra GH-Dokumentasjon. Lågen Gulrotproduksjon, og prosjektet skal se nærmere på CO₂-regnskapet på gulrotproduksjon. Dessuten hadde vi i 2010 et storskala-forsøk på en ny type potet i samarbeid med BAMA. Der brukte vi opplysninger fra GH-dokumentasjon til å sammenligne ulike produsenter, geografiske områder, jordtype, behandling og så videre.

OG GARTNERHALLENS INNOVASJONSPRIS FOR ÅRET 2010 GÅR TIL:

DET NORSKE BRINGEBÆREVENTYRET!

- Utgangspunktet var 8 tonn bær i 2002, forteller Ola Hopperstad, bringebærprodusent i Sogn og Fjordane.
- I 2010 leverte vi over 800 tonn norskprodusert bringebær til butikkene. Folk var sultne på hundre ganger mer bær! Nøkkelen til suksessen ligger i satsning på en ny sort bringebær, skotske Glen Ample, som er langt mer holdbar enn tidligere dyrkede bærtypen, forklarer Hopperstad.

"Det norske bringebærentyret" er et samarbeid mellom Gartnerhallen, BAMA, forskningsmiljøene og offensive bringebærprodusenter, og satsningen har gitt uttelling i

alle ledd av verdikjeden. Juryen var enstemmig i årets valg, og applauderte hvordan forskning og utviklings-samarbeid gir resultater. Dessuten kan de søte bærene være et søtt og sunt alternativ til godterier, både for barn og voksne.

- BAMA satset på bringebær på samme måte som jordbær, sier Hopperstad.
- Bioforsk og Gartnerhallens foredlingsprogram viste at norskproduserte Glen Ample-bær var velegnede til ferskkonsum. Tidligere ble norske bringebær brukt mest til safting og sylting.

LANDSSTYRETS ÅRSBERETNING:

FORTSATT SALGSVEKST - MEN STORT UTBUD PRESSET PRODUSENTØKONOMIEN

Salget til konsum og industrimarkedet økte med 3 prosent målt i verdi, men gikk tilbake med 7 prosent målt i mengde. Året var preget av små inngående lagerbeholdninger, sen start i tidligområdene, mye produksjon uten avtale med varemottaker, svakere etterspørsel i industrimarkedet og vanskelige vekstvilkår i nord.

Prisnivået utenfor Norge presset også i 2010 de norske prisene, men overproduksjonen innenlands bidro i større grad enn tidligere til prispress på mange produkter. Et sterkere fokus på lavprisprodukter i markedet førte til en moderat verdivekst i konsummarkedet på 5 prosent og en mengdereduksjon på 2 prosent.

Markedskampanjer i samarbeid med Bama Gruppen AS og oppstart av "Nyt Norge" bidro til et positivt fokus på norsk frukt- og grøntproduksjon.

Tiltakene i strategisk plan "Gartnerhallen 2012" ble fulgt opp i 2010.

VIRKSOMHETEN

Medlemmenes virksomhet utøves over hele landet, mens andelslagets hovedkontor ligger i Oslo. Organisasjonens hovedmålsetting er å skape økonomisk trygghet og utvikling for andelseiernes næringsvirksomhet. Andelslaget har langsiktige leveringsavtaler til industri-, storkjøkken- og dagligvaremarkedet. Det er inngått avtale med Norgesgruppen ASA og Bama Gruppen AS frem til 2013 og med Findus Norge AS frem til 2016. I tråd med hovedmålsettingen har andelslaget eierposisjoner i selskaper innen plantemateriale, driftsmidler og frø, planteforedling og eiendom.

FORMÅL

A.L. Gartnerhallen er en uavhengig produsentorganisasjon som har som formål å sikre medlemmene en stor, langsiktig og sikker markedsadgang av deres produkter. Landsstyret vedtok i desember 2007 strategisk plan – "Gartnerhallen 2012". De overordnede målene er å øke markedsadgangen for våre produkter og å øke verdien for våre produkter.

For å realisere de overordnede målene legger strategiplanen vekt på å styrke organisasjonens og våre produsenters evne til å levere på fem strategiske fokusområder: Grossist- og industrimarkedet, produsentmarkedet, matsikkerhet - og miljøvennlig og etisk produksjon, kompetanse og organisasjon.

EIERE

I meldingsåret fikk laget 34 nye andelseiere og 73 gikk ut, og ved utgangen av året hadde laget 1265 andelseiere. Dette er en reduksjon på 4 prosent. I tillegg er det gjennomført 23 medlemsoverdragelser i tilknytning til generasjonsskifter. Nye medlemmer i 2010 utgjør dermed 5 prosent. Gjennomsnittsalderen på eierne økte med 0,5 år til 51,3 år.

ARBEIDSMILJØ OG PERSONALE

Arbeidsmiljøet i bedriften anses tilfredsstillende. Driften utøves fra lokaler med god standard. Sykefraværet i 2010 var på 0,6 prosent, som er en reduksjon på 3,1 prosentpoeng fra 2009. Det var i meldingsåret ingen personskader. 11,9 årsverk er utført av 14 medarbeidere. 10 av disse har høyere utdanning og 5 har arbeidet i Gartnerhallen i over 10 år.

MILJØRAPPORTERING

Andelslaget har ingen aktivitet som påvirker eller forurensar det ytre miljøet. Medlemmenes produksjon baseres på Kvalitetssystem i Landbruket (KSL). Gartnerhallen stiller krav til aktiv oppfølging av KSL og egenrevisjon, og lukking av evt. avvik er forutsetning for leveranser i tråd med produksjons- og leveringsplan og/eller kontrakt. Landsstyret mener at videreutvikling av kvalitetssystem og kvalitetsarbeid er en viktig forutsetning for å oppfylle andelslagets mål. Det ble gjennomført KSL-revisjoner hos 131 av våre andelseiere i 2010. Det arbeides også aktivt med å innarbeide miljøregnskap i produksjonene som en del av produksjonsdokumentasjonen. Det ble gjennomført såkalt livsløpsanalyse av norsk gulrotproduksjon i 2010, bl.a. basert på noteringer i lagets elektroniske system for produksjonsdokumentasjon "GH Dokumentasjon".

LIKESTILLING

Andelslaget praktiserer likestilling på alle nivåer og arbeider kontinuerlig for å opprettholde denne praksisen. Av antall årsverk i 2010 var 6,0 utført av kvinner og 5,8 utført av menn. Landsstyret har 6 medlemmer, hvorav tre er kvinner. Pr. 31.12.10 hadde Gartnerhallen 11 ansatte, hvorav 5 kvinner. Gartnerhallen har målsetting om 40 prosent kvinner i styrene, og arbeidet følges opp som en del av det ordinære organisasjonsarbeidet. Etter valgene i regionene i januar 2011, består regionstyrene av 8 kvinner og 33 menn. Dette er en tilbakegang, og kvinneandelen i regionstyrene er i 2011 på 20 prosent.

FORSKNING OG UTVIKLING

Gartnerhallen deltar sammen med Bama Gruppen, Nofima Mat og Bioforsk i et samarbeid om å identifisere, planlegge og iverksette utviklingsprosjekter som skal gi verdiskapning og varig konkurransekraft. Omfanget var i 2010 høyt og omtrent som året før. Gartnerhallen deltar i flere forsknings- og utviklingsaktiviteter. I 2010 var Gartnerhallen delaktig i 27 flerårige FoU-prosjekter og direkte ansvarlig for fem pågående prosjekter med offentlig finansiering. Ett av prosjektene er et EU-prosjekt om mattrygghet sammen med Veterinær-instituttet, Veterinærhøgskolen og NIVA. I 2010 ble det utarbeidet planer og søknader for 5 nye prosjekter i dette samarbeidet.

ANDELSLAGETS UTVIKLING

Det er fortsatt økning i Gartnerhallens marked. Både Bama Gruppen

og Findus Norge vokser og har behov for økt varekjøp. I en del tilfeller er det marginal lønnsomhet i norsk produksjon i konkurranse med import, og omfanget av dette ser ut til å øke. Det er derfor behov for offensive produsenter og gode tiltak for å møte denne konkurransen.

Til tross for stort prispress i 2010 økte omsetningen til konsummarkedet målt i verdi med 5 prosent.

Etter en stor økning i omsetningen til industri i 2009 ble resultatet i 2010 en tilbakegang på hele 11 prosent i verdi og 16 prosent i mengde. Årsaken til den store nedgangen var lavere behov hos våre industrikunder, både innen ferskforedling og frysede ferdigprodukter.

Utviklingen i salget av økologiske produkter svarte heller ikke i 2010 til forventningene som ble lagt til grunn for opptrappingsplanene. Totalt sett gikk salget ned med 9 prosent. En fornyet offentlig satsing og en annonsert nysatsing i NorgesGruppen gjør at dette fortsatt blir et satsingsområde i Gartnerhallen.

Også i 2010 er det gjennomført store markeds kampanjer i samarbeid med Bama Gruppen. Kampanjene har fokusert på stjernekokker, norske produkter, norske produsenter og inspirasjonskilder. I tillegg til distribusjon av 700 000 fargerike og innbydende gratismagasiner, ble det distribuert et fleksibelt eksponeringssystem for alle butikkstørrelser og butikkplakater som kommuniserer et bredt spekter av norske spesialiteter. I tillegg ble det kjørt annonsekampanjer i riksmidia der fokus var satt på produkt, opprinnelse og produsenter.

Den nye merkeordningen "NYT NORGE" synliggjør norskprodusert frukt og grønt på en ny måte, og målinger som er utført viser at ordningen har fått en god start. Gartnerhallen og Bama Gruppen deltar aktivt i ordningen og i alt er 120 produkter påført merket.

Konkurransen med import har også i 2010 vært fremtredende, men konkurransesituasjonen innenlands preget nok bildet vel så mye. Overproduksjon og stort utbud gjorde at prisene ble lave. Særlig gjaldt dette for tomat, agurk, isbergsalat, hodekål, blomkål og purre. Kostnadsutviklingen, bl.a. til arbeidskraft og energi, har vært betydelig og til sammen gjør dette at mange medlemmer har hatt dårlig lønnsomhet i sin siste produksjonssesong. Dette har vært situasjonen spesielt for mange veksthusprodusenter.

Gartnerhallen er pådriver for at det skal være best mulig markedsbalanse. Egen produksjonsplanlegging og samarbeid med de andre store produsentorganisasjonene i Norge, gjennom GrøntProdusentenes Samarbeidsråd (GPS), er viktig virkemiddel for å klare dette. Samtidig må Gartnerhallen være en pådriver for å gjøre norsk produksjon mer robust der priskonkurranser truer lønnsomheten på en slik måte at norsk produksjon er nær ved å utarmes.

Landsstyret har stort fokus på at produksjonen skal skje etter de til enhver tid omforente krav til arbeids- og miljøforhold. Gartnerhallen har beregnet at arbeidsinnsatsen i produksjonen og i produsenteide pakkerier tilsvarer ca. 2500 årsverk. Fra 01.01.10 ble deler av tariffen allmenngjort av Tariffnemda, og i 2010 er det denne som setter standard for lønnsnivået i produksjonen. Allmenngjøringen førte til en kostnadsøkning i produksjonen på 2-3 prosent. Gartnerhallen arbeider for å få til effektiviseringstiltak i produksjonen, og for å få til prisøkninger i markedet for å dekke opp kostnadsøkningene.

Gartnerhall-Skolen er i gang og har gitt viktige kompetansehevings-tilbud for å bidra til å ta ut potensialet i vår verdikjede. Det er vært holdt flere kurs i bedriftsledelse. Samtidig arbeides det med videreutvikling av tilbudet, bl.a. med kurs i produksjon, og med å finne gode samarbeidsløsninger med aktuelle aktører som arbeider med kompetanseutvikling.

Innovasjon og produktutvikling er et satsingsområde. I 2010 utgjorde

produkt som var introdusert de siste fire årene 17 prosent av omsetningen i verdi og 10 prosent i mengde. Tilsvarende tall for 2009 var 21 prosent og 15 prosent. Variasjonen mellom produktgruppene er stor. En viktig årsak til nedgangen er mindre interesse i markedet for å prøve ut nye produkter. Fokus på lavpris og spissing av sortement har vært ekstra sterkt som følge av finanskrisen.

Landsstyret ser det som viktig at organisasjonen har et godt samarbeid med andre organisasjoner i næringen og at viljen og evnen til samarbeid hos produsentene er god.

Landsstyret har nedsatt et vedtektsutvalg som skal komme med forslag til nye vedtekter som sikrer at Gartnerhallen kan godkjennes som samvirkeforetak innen 2012. Arbeidet har vært utført i nær dialog med regionene og medlemmene.

REGNSKAPET

Inntektene i 2010 gikk ned med 0,4 prosent. Overføring av virksomheten "plantesalg og settepotetsalg" til NORGRØ AS f.o.m. 2010 medførte at omsetningen ble redusert med ca. 30 mill. kroner. Korrigert for dette var omsetningsøkningen 1,5 prosent. Inntektene ble 2 prosent lavere enn budsjett.

Personalkostnadene og andre driftskostnader har utviklet seg som forventet.

Resultat fra investeringer i tilknyttede selskaper er lavere enn tidligere. Årsaken er uttak av utbytte for 2009 og avskrivning av goodwill. Selskapene er solide og har god drift.

Resultat av kapitalplasseringene hadde i meldingsåret en god avkastning.

FINANSIELL RISIKO

Andelslagets finansielle stilling er god. Andelslagets egenkapital utgjør 64 prosent av totalkapitalen, som er en nedgang på 3 prosentpoeng. A.L. Gartnerhallen har ingen langsiktig gjeld.

Andelslaget er utsatt for renterisiko og kredittisiko i sin ordinære forretningsvirksomhet og i sin kapitalforvaltning, og styrer mot å ha en akseptabel risiko innenfor disse områdene. Landsstyret har vedtatt et konservativt plasseringsreglement for kapitalen i Gartnerhallen.

Andelslagets kredittisiko er svært begrenset da selskapets dominerende kunder er solide selskaper. Alle nye kunder blir kredittvurdert ved inngåelse av salgskontrakter. Netto tap på kundefordringer over tid er svært lavt. Selskapet har i all hovedsak rentebærende gjeld med flytende rentesats (Nibor) og er derfor eksponert for endringer i kortsiktige renter.

Etter styrets oppfatning foreligger det ikke annen finansiell risiko som er av betydning for å bedømme eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Andelslagets forhold har etter styrets oppfatning hittil ikke gjort det nødvendig eller aktuelt å inngå andre sikringsstransaksjoner.

ANVENDELSE AV ÅRETS RESULTAT

Styret foreslår at årets overskudd stort kroner 8 919 000,- føres mot annen egenkapital.

RETTVISENDE OVERSIKT

Etter Landsstyrets oppfatning gir årsberetningen og årsregnskapet med noter en rettviseende oversikt av andelslagets virksomhet og stilling.

FORTSATT DRIFT

Landsstyret mener det er grunnlag for fortsatt drift, og denne forutsetningen er lagt til grunn for årsregnskapet.

HENDELSER ETTER ÅRETS UTLØP

Det har ikke skjedd noe spesielt hittil i 2011 som forandrer Landsstyrets oppfatning av andelslagets stilling.

AVVIKLING AV GARTNERHALLEN PENSJONSKASSE

Med bakgrunn i at antall ansatte i Gartnerhallen er lavt og at kompetansebehovet for drift av egen pensjonskasse er høyt og stadig mer krevende, har Landsstyret ønsket en enklere løsning enn egen pensjonskasse. Gartnerhallen har valgt Nordea Liv som ny pensjonsleverandør fra og med 01.01.2011. Overgangen fra egen pensjonskasse til ekstern pensjonsleverandør vil påvirke regnskapet for 2011. Omfanget vil først være klart når endelig avviklingsregnskap for pensjonskassen foreligger.

FREMTIDIG UTVIKLING

Landsstyret har vedtatt et budsjett med en omsetning på 1,569 mrd. kroner og et resultat før skatt på 4,6 mill. kroner. Landsstyret forventer nå en økning av behovet for Gartnerhallens produkter de nærmeste årene, og det er Landsstyrets oppfatning at Gartnerhallen har gode muligheter til å ta del i denne veksten. Forventet lav vekst i verdensøkonomien vil påvirke markedssituasjonen, men det ser ut til at kjøpekraften hos norske forbrukere er på vei opp igjen etter tilbakegangen i tilknytning til finanskrisen. Priskonkurransen fra utlandet vil kunne påvirke omsetningen i negativ retning. Et eventuelt forhandlingsresultat i WTO vil påvirke utsiktene, men dette forventes ikke å gi effekter på kort sikt. Ny avtale mellom Norge og EU etter EØS-avtalens artikkel 19 om handel med landbruksvarer fra og med 01.01.2011 vil trolig påvirke mulighetene liten grad.

Oslo, 2. mars 2011

Simon Helge Dahl
Simon Helge Dahl

Kirsten Ravnsborg Justad
Kirsten Ravnsborg Justad

Lars J. Nå
Lars J. Nå

Ragnhild Eggen Viken
Ragnhild Eggen Viken

Lars Ullern
Lars Ullern

June Eike
June Eike

Arnt Foss
Arnt Foss

STYRET

FRA VENSTRE

DAGLIG LEDER

ARNT FOSS

Arnt Foss Daglig leder av Gartnerhallen siden 1999, utdannet landbruksøkonom fra Norges landbrukshøyskole.

NESTLEDER

KIRSTEN RAVNSBORG JUSTAD

Kirsten Ravnsborg Justad er utdannet gartner og har drevet eget gartneri siden 1983.

STYREMEDLEM

LARS ULLERN

Er utdannet agroteknikker og har drevet med potetproduksjon på hjemgården i Sør Odal siden 1982.

STYREMEDLEM

JUNE EIKE

Tomatprodusent på Rennesøy siden 2002. Har regnskaps- og handelsfaglig utdanning.

STYREMEDLEM

LARS J. NÅ

Lars J. Nå har drevet fruktgård i Ullensvang i Hardanger siden 1977 og dyrker moreller, plommer, eple og pærer.

STYREMEDLEM

RAGNHILD EGGEN VIKEN

Ragnhild Eggen Viken er utdannet sykepleier og har bakgrunn fra yrket. Hun er medeier i gården Viken Østre og har vært aktivt med i driften siden 2001.

STYRELEDER

SIMON HELGE DAHL

Simon Helge Dahl er utdannet sivil-agronom og er bosatt i Gjerpen ved Skien. Her driver han gård med frilandsgrovnnsaker, poteter og korn.

VARAMEDLEMMER

BENTE STENSLAND, LARS ULLERN & KNUT SALVE LUNDEN

RESULTATREGNSKAP PER 31.12.

Tall i tusen kroner

	Note	2010	2009
DRIFTSINTEKTER			
Salgsinntekter		1,479,351	1,477,401
Andre driftsinntekter	2	27,273	35,988
SUM DRIFTSINTEKTER		1,506,624	1,513,389
DRIFTSKOSTNADER			
Varekostnad		1,479,405	1,469,011
Lønnskostnader m.m.	3/4	10,219	7,849
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	5	69	10,671
Tap på krav		63	181
Andre driftskostnader		18,272	23,480
SUM DRIFTSKOSTNADER		1,508,028	1,511,192
DRIFTSRESULTAT		-1,404	2,197
FINANSINTEKTER OG -KOSTNADER			
Resultat fra investering i tilknyttede selskap	6	2,769	13,638
Finansinntekter		8,327	10,512
Finanskostnader		482	772
RESULTAT AV FINANSPOSTER		10,613	23,379
RESULTAT FØR SKATT		9,209	25,576
Skattekostnad på ordinært resultat	9	290	404
Årets resultat		8,919	25,172
Disponering av årets resultat			
Overført til annen egenkapital		8,919	25,172
SUM DISPONERING		8,919	25,172

BALANSE

Tall i tusen kroner

	Note	2010	2009
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	2,334	2,691
SUM VARIGE DRIFTSMIDLER		2,334	2,691
Driftsløsøre			
Biler	5	208	0
SUM DRIFTSLØSØRE		208	0
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Investeringer i tilknyttet selskap	6	56,205	56,393
Investeringer i aksjer og andeler	7	14,880	14,880
Andre fordringer	3/8	13,032	10,860
Pensjonsmidler	4	51,203	46,455
SUM FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER		135,320	128,588
SUM ANLEGGSMIDLER		137,863	131,279
OMLØPSMIDLER			
Varebeholdning	14	18,579	16,093
FORDRINGER			
Kundefordringer	1/12	105,781	95,476
Andre kortsiktige fordringer		5,378	3,180
SUM FORDRINGER		111,158	98,656
Kontanter, bankinnskudd og fondsandeler	13	74,485	68,583
SUM OMLØPSMIDLER		204,222	183,332
SUM EIENDELER		342,085	314,611

BALANSE

Tall i tusen kroner

	Note	2010	2009
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital	10	1,474	1,468
Inntredelsesfond	10	4,758	4,694
SUM INNSKUTT EGENKAPITAL		6,232	6,162
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	10	213,487	204,568
SUM OPPTJENT EGENKAPITAL		213,487	204,568
SUM EGENKAPITAL	10	219,719	210,730
GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	4	2,360	2,854
SUM AVSETNING FOR FORPLIKTELSE		2,360	2,854
KORTSIKTIG GJELD			
Kassekreditt	13	19,599	0
Leverandørgjeld	1/12	85,314	88,936
Betalbar skatt	9	500	500
Skyldig offentlige avgifter		1,295	1,849
Låneinnskudd		2,163	2,393
Annen kortsiktig gjeld		11,135	7,349
SUM KORTSIKTIG GJELD		120,005	101,027
SUM GJELD		122,365	103,881
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		342,085	314,611

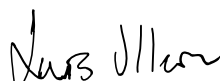
Oslo, 2. mars 2011

Simon Helge Dahl

Kirsten Ravensborg Justad

Lars J. Nå

Ragnhild Eggen Viken

Lars Ullern

June Eike

Arnt Foss

KONTANTSTRØMANALYSE

Tall i tusen kroner

	2010	2009
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Resultat før skattekostnad	9,209	25,576
Periodens betalte skatter	-289	-355
Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler	-486	-7,600
Gevinst/tap ved salg av aksjer	0	-617
Ordinære avskrivninger	69	10,671
Endring i varelager, kundefordringer og leverandørgjeld	-16,413	-1,335
Forskjell mellom kostn.ført pensj. og inn-/utbet. i pensj.ordn.	-5,242	-11,955
Resultat v/bruk av egenkapital- og bruttometoden	-2,769	-13,638
Endring i andre tidsavgrensningsposter	1,034	-1,539
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-14,887	-792
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Innbetaling ved salg av aksjer	0	617
Utbetaling ved kjøp av aksjer		-16,340
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	843	10,640
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	-277	0
Mottatt utbytte fra tilknyttede selskap	2,957	918
Endringer i andre investeringer	-2,172	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	1,351	-4,165
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalinger ved opptak av langsiktig gjeld	0	0
Utbetaling ved nedbetaling av langsiktig gjeld	0	0
Netto endring i kassekreditt	19,599	
Innbetaling av egenkapital	70	55
Tilbakebetaling av låneinnskudd	-230	-1,246
Endring i andre finansieringsaktiviteter		0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	19,439	-1,191
Netto endring i kantanter og kontantekvivalenter	5,903	-6,148
Beholdning av kantanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	68,583	74,731
Beholdning av kantanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	74,486	68,583

NOTER

Tall i tusen kroner

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

TILKNYTTETE SELSKAPER.

Selskapsregnskapet og de tilknyttede selskaper omfatter følgende:

- A.L. Gartnerhallen
- GRO EIENDOM AS (tilknyttet selskap 39%)
- BAGA EIENDOM AS (tilknyttet selskap 25%)
- NORGRO AS (tilknyttet selskap 20%)

er av langsiktig og strategisk karakter og hvor konsernet kan utøve en vesentlig innflytelse. Tilknyttede selskaper innarbeides etter egenkapitalmetoden. Konsernets andel av resultat i et tilknyttet selskap er basert på resultat etter skatt i det tilknyttede selskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier. I resultatregnskapet er andel av resultat i tilknyttet selskap vist under finansposter.

I balansen vises eierandelen i tilknyttede selskaper under anleggsmidler.

KLASSIFISERING AV POSTER I REGNSKAPET

Eiendeler som knytter seg til varekretsløpet samt fordringer som tilbakebetales innen et år, er omløpsmidler. Andre eiendeler er anleggsmidler. Tilsvarende prinsipp er benyttet for gjeldsposter.

Alle inntekter fra salg av varer er klassifisert som salgsinntekter. Poster som er vesentlige og uvanlige for virksomheten, er i resultatregnskapet klassifisert som ekstraordinære. Gevinst ved ordinære salg av driftsmidler er klassifisert som andre inntekter.

KUNDEFORDRINGER

Alle fordringer oppstått ved salg av varer er klassifisert som kundefordringer. Kundefordringene er verdsatt til det laveste av historisk kost og forventet verdi på oppgjørstidspunktet.

DRIFTSMIDLER/AVSKRIVNINGER

Varige driftsmidler er i balansen oppført til kostpris redusert med avskrivninger lineært beregnet over driftsmidlenes økonomiske levetid. Det er benyttet følgende avskrivningssatser:

Bygninger	30 år
Transportmidler	4 år
Inventar/utstyr	3-5 år

VAREBEHOLDNINGER

Lager av innkjøpte varer er verdsatt til laveste av anskaffelseskost etter FIFO-prinsippet og virkelig verdi.

PENSJONSORDNINGER

Forpliktelser og midler er aktuarmessig beregnet etter NRS 6 standarden og redegjort for i note.

NOTE 2 ANDRE DRIFTSINNTEKTER/ANDRE DRIFTSKOSTNADER/STORE ENKELT-TRANSAKSJONER

ANDRE DRIFTSINNTEKTER	2010	2009
Medlemskontingenter	18,486	18,501
Gevinst ved avgang	486	7,600
Andre	8,301	9,887
Sum andre driftsinntekter	27,273	35,988

NOTER

Tall i tusen kroner

NOTE 3 LØNNSKOSTNADER/ANTALL ANSATTE/GODTGJØRELSE/LÅN TIL ANSATTE/PENSJONER MM

LØNNSKOSTNADER MM.	2010	2009
Lønninger	6,436	5,865
Folketrygdavgift	1,957	1,847
Pensjonskostnader	-1,423	-2,850
Andre ytelser	3,249	2,987
Lønnskostnader	10,219	7,849
Antall årsverk	11.9	10.5

GODTGJØRELSE (i kroner)	Daglig leder	Landsstyret	Regionstyrer
Lønn	1,079	0	0
Annen godtgjørelse	0	1,568	825
Innbetalt pensjonspremie	0	0	0
Sum ytelser	1,079	1,568	825

Selskapet har inngått en forpliktende avtale med tidligere daglig leder om pensjonsytelser. Ytelsen inngår i lønnskostnadene. Det er ikke inngått forpliktende avtaler overfor verken styrets leder eller nåværende daglig leder. Daglig leder er medlem av den ordinære kollektive pensjonsordning i selskapet. Revisjonshonoraret for 2010 er kostnadsført med kr 140.000 eks. mva. I tillegg kommer revisjonsrelaterte tjenester med kr 145.413 eks mva. Lån til ansatte utgjør kr. 18.000.

NOTE 4 NRSP

	SIKREDE PENSJONER		USIKREDE PENSJONER	
	2010	2009	2010	2009
	Faktisk	Faktisk	Faktisk	Faktisk
Årets opptjening	1,271	1,361	16	12
Rentekost på forpliktelsene	2,874	2,552	155	214
Forventet avkastning	-5,846	-7,077	0	0
Arbeidsgiveravgift	0	0	0	0
Resultatførte estimatavvik/avkortning	266	0	-160	87
Årets pensjonskostnad	-1,435	-3,164	12	314
	Estimert	Estimert	Estimert	Estimert
Beregnete forpliktelser	71,848	75,808	2,915	3,707
Midler til markedsverdi	128,284	107,646	0	0
Sum netto midler	-56,436	-31,838	2,915	3,707
Ikke resultatførte estimatavvik mv.	5,233	-14,617	-555	-853
Sum pensj.forplikt/-midler	-51,203	-46,455	2,360	2,854
Økonomiske forutsetninger:				
Diskonteringsrente	4.60	5.40	4.60	5.40
Forventet lønnsregulering	4.00	4.25	4.00	4.25
Årlig G regulering	3.75	4.00	3.75	4.00
Avkastning pensj.midler	5.40	5.80	5.40	5.80
Årlig reg.pensjoner u/utbet	1.30	1.30	1.30	1.30

Selskapet har plikt til å ha OTP-ordning. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller disse kravene.

NOTER

Tall i tusen kroner

NOTE 5 VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

	BYGNINGER	BILER	2010	2009
Anskaffelseskost 01.01	4104	0	4,104	170,761
Avgang/tilgang	-1770	278	-1,492	0
Anskaffelseskost 31.12.	2334	278	2,612	170,761
Avskrivninger, nedskrivninger 01.01.	1413	0	1,413	156,253
Avgang	-1413	0	-1,413	-281
Akkumulerte avskrivninger 31.12.	0	69	69	166,643
Bokført verdi pr 31.12.	2334	209	2,543	2,691
	0	69	69	10,671
Samlet avskrivning 2010	0	69	69	10,671
Økonomisk levetid	33 år	4 år		
	Lineær	Lineær		

Gartnerhallen, sammen med Gartnerhallen Interesseforening, investerte i 1998 i en ferieleilighet som skal benyttes av ansatte, eiere og pensjonister. Hele investeringsbeløpet ble ført i Gartnerhallens regnskap, men er i 2009 redusert med det beløpet Gartnerhallen Interesseforening har gått inn med i sameiet. Gartnerhallen har 72 % av andelene. Gartnerhallen Interesseforening står for driften.

Avgang bygninger i 2010: Gartnerhallens bygning på Gvarv som har vært leid ut til Telefrukt AS er solgt til samme selskap.

NOTE 6 TILKNYTTETDE SELSKAPER

SELSKAP	NORGRO AS	GRO EIENDOM AS	BAGA EIENDOM AS	SUM TILKNYTTETDE
Formelle opplysninger				
Anskaffelsestidspunkt	10/1/09	12/22/97		
Forretningskontor		Oslo		
Eierandel	20%	39%	25%	
Stemmeandel	20%	39%	25%	

OPPLYSNINGER RELATERT TIL ÅRETS TALL I HELE TUSEN KRONER

Inngående balanse 01.01.2010	11,204	26,404	18,787	56,395
+ /Andel årets resultat	-861	2,112	1,517	2,768
Tilgang	0	0	0	0
Avgang	0	0	0	0
Utbytte	-1,000	-1,958	0	-2,958
	9,343	26,558	20,304	56,205

NOTER

Tall i tusen kroner

NOTE 7 AKSJER OG ANDELER I ANDRE SELSKAP MM.

	EIERANDEL	ANSKAFFELSESKOST	BALANSEFØRT VERDI	MARKEDSVERDI
ANLEGGSMIDLER:				
GH Pensjonskasse – innskutt kapital		6,214	6,214	6,214
Bama Industri AS	7.90%	4,273	4,273	4,273
Overhalla Klonavlssenter AS	42.00%	500	500	500
Graminor AS	4.80%	2,271	2,271	2,271
Landbruksforsikring AS	1.67%	500	500	500
Njøs Næringsutvikling AS	22.20%	103	103	103
Sagaplant AS	34.00%	680	680	680
Telefrukt AS	10.00%	340	340	340
		0	0	0
Diverse aksjer og andeler		0	0	0
		14,881	14,881	14,881

NOTE 8 ANDRE FORDRINGER

GH Pensjonskasse – innskutt ansvarlig lånekapital	9,850
---	--------------

NOTE 9 SKATT

	2010	2009
Betalbar skatt fremkommer slik:		
Ordinært resultat før skattekostnad	9,209	25,575
Permanente forskjeller	139	118
Gevinst ved salg av aksjer	0	-617
Verdi økning finansielle instrumenter	-3,888	-4,784
Resultat tilknyttede selskap	-2,769	-13,639
Mottatt utbytte	-1,157	-918
Endring midlertidige forskjeller	-24,811	-10,318
Grunnlag betalbar skatt	-23,277	-4,583
Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt:		
Forskjeller som utlignes:		
Kortsiktige poster	-9,644	-255
Langsiktige poster	48,332	15,544
Underskudd til fremføring	-156,140	-134,896
Begrensing balanseføring uts. skattefordel	117,452	119,607
Sum	0	0
Utsatt skatt	0	0
Årets skattekostnad:		
Formuesskatt	500	500
Korreksjon tidligere år	-210	-96
Sum	290	404

NOTER

Tall i tusen kroner

NOTE 10 EGENKAPITAL OG BEVEGELSE I EGENKAPITALEN I 2010

	ANDELSKAPITAL	INNTREDELSESFOND	ANNEN EGENKAPITAL	SUM
Egenkapital 31.12.09	1,467	4,694	204,569	210,730
Årets endringer i egenkapital				
Kapitalinnskudd fra eiere	6	64		70
Årets resultat			8,919	8,919
Avsatt utbytte				
	1,473	4,758	213,488	219,719

NOTE 11 PANTSTILLELSER OG GARANTIANSVAR

PANTSTILLELSER

Som sikkerhet for kassekreditten er stillet pant i kundefordringer og varelager.

GARANTIANSVAR

Selskapet har garantiansvar i tilknytning til den generelle driftskredittordningen for landbrukssamvirket.

NOTE 12 MELLOMVÆRENDE MED SELSKAP I TILKNYTTETE SELSKAPER

	KUNDEFORDRINGER		ANDRE FORDRINGER	
	2010	2009	2010	2009
Tilknyttet selskap	217	32	0	0
Sum	217	32	0	0

	LEVERANDØRGJELD		ANNEN GJELD	
	2010	2009	2010	2009
	53	67	0	0
Sum	53	67	0	0

NOTE 13 KONTANTER MM

	2010	2009
Ubenyttet del av kassekreditt	15,400	5,000
Bankinnskudd	5,978	11,089
Pengemarkedsfond	22,540	26,697
Obligasjonsfond	27,066	15,928
Aksjefond	18,757	14,869
	74,341	68,583

Av kontantbeholdningen er kr. 1.732.000,- bundet til skattetrekk konto.

NOTE 14 VARER

	2010	2009
Ferdigvarer	18,579	16,093

KPMG AS
P.O. Box 7000 Majorstuen
Sørkedalsveien 6
N-0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 80 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til årsmøtet i A.L. Gartnerhallen

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for A.L. Gartnerhallen, som består av balanse per 31. desember 2010, resultatregnskap som viser et overskudd på kr 8 919 000 og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til A.L. Gartnerhallen per 31. desember 2010 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

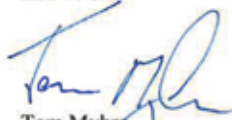
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 7. mars 2011
KPMG AS

Tom Myhre
statsautorisert revisor

A.L GARTNERHALLENS REPRESENTASJON I ANDRE ORGANISASJONER OG INSTITUSJONER 2010

GRØNTPRODUSENTERNES SAMARBEIDSRÅD

Styret

Medlem Simon Helge Dahl
Medlem Kirsten Ravnsborg Justad

KSL MATMERK

Kvalitetssystem i landbruket (KSL)

Koordineringsutvalg

Medlem Per Odd Gjestvang
Varamedlem Nils Seljebø

Faggruppe planter, miljø og ressursforvaltning

Medlem Lars Ullern
Varamedlem Tom Roterud
Medlem Tom Roterud

Merkebrakerutvalget Nyt Norge

NORSK LANDBRUKSSAMVIRKE

Rådet

Medlem Simon Helge Dahl
Medlem Arnt Foss

Styret

2. varamedlem Simon Helge Dahl

Garantiutvalget

Medlem Alf Roar Brovoll
Varamedlem Arnt Foss

Rådgivende utvalg for næringspolitikk

Medlem Arnt Foss

Rådgivende utvalg for forskningsspørsmål

Medlem Nina Heiberg

Rådgivende utvalg samvirkespørsmål

Medlem Tom Roterud

NORGES BONDELAG

Representantskapet/Årsmøtet

Medlem Simon Helge Dahl
Varamedlem Kirsten Ravnsborg Justad

Gartnerhallens Pensjonskasse (eierandel 100%)

Styret - Jan Kristian Løbersli (leder), Simon Helge Dahl (nestleder) og Kirsten Ravnsborg Justad

REPRESENTASJON I TILKNYTTETE SELSKAPER O.L

GRO EIENDOM AS (eierandel 39%)

Styret - Simon Helge Dahl (nestleder), Kirsten Ravnsborg Justad og Arnt Foss

BAGA EIENDOM AS (eierandel 25%)

Styret - Simon Helge Dahl (nestleder) og Arnt Foss

BAMA INDUSTRI AS (eierandel 7,9%)

Styret - Simon Helge Dahl og Arnt Foss (vara/observatør)

AL KONSERVESFABRIKKEN LIER (eierandel 37%)

Styret: John Enger (leder) og Nils Seljebø (vara)

TELEFRUKT AS (eierandel 10%)

Styret - Arnt Foss

BUNES FRYSELAGER A/L (eierandel 4%)

Styret - Albrigte Eidstø

OVERHALLA KLONAVLSSENER (eierandel 37,9%)

Styret - Nils Seljebø

GRAMINOR AS (eierandel 2,4%)

Styret - Nina Heiberg, Arnt Foss (vara)

NJØS NÆRINGSUTVIKLING AS (eierandel 22,2%)

Styret - Nina Heiberg (leder)

NORGRO AS (eierandel 20%)

Styret - Arnt Foss

GLIMT FRA 2010

FORSKNING OG UTVIKLING

Gartnerhallen deltar i flere Forsknings- og utviklingsprosjekter. Gartnerhallens deltakelse i Forskningsprosjektet KLIMAT er et av disse prosjektene. Prosjektet ledes av Østfoldforskning i samarbeid med Universitetet for Miljø- og Biovitenskap og flere store norske næringsmiddelbedrifter som Nortura, Tine, Coop, Bama og Norgesgruppen. Målet er å finne gode modeller for beregning av et klimaregnskap.

En pilotgruppe på gulrot leverer sine produksjonsregistreringer gjennom GH-dokumentasjon, og resultater så langt viser at denne produksjonen kommer gunstig ut i forhold til klima. Arbeidet videreføres i 2011, og man håper at man får fram at norske frukt- og grøntprodukter ikke bare er sunt, men også miljøvennlig mat. Så langt indikerer resultatene fra ulike forskningsprosjekt at de fleste frukt og grønt produkter kommer godt ut i slike klimaregnskap.

ØKT ØKOLOGISK DYRKNING AV POTET I NORGE

Hovedmålet med prosjektet er å sette i gang tiltak som øker produksjon og omsetning av norskproduserte økologiske poteter og bedrer lønnsomheten. Prosjektet omfattet hele verdikjeden fra produksjon, produktutvikling og markedsarbeid. I prosjektets første år ble det utviklet en dyrkningsveiledning i regi av Bioforsk, og Norsk Landbruksrådgivning har fulgt opp de involverte produsentene med individuelle veiledningspakker. Nye sorter er prøvd og vurdert med hensyn på smak og bruksområde i tillegg til tradisjonelle dyrknings- og lagringsegenskaper. På markedssiden har det blitt gjort tiltak når det gjelder pakninger, sortiment og innføring av vasking. Det er gjennomført en forbrukerundersøkelse der det blant annet kom fram at forbrukere ønsker poteter som ser gode ut uten synlige skader, at de er norskproduserte og at de er kokefaste. Det er nå viktig at vi får utprøving av de nye sortene gjennom systemet vårt og at vi får god fart på markedet fremover.

GARTNERKONGRESSEN 2010

Gartnerkongressen ble avholdt på Lillehammer i 2010 i regi av GH Mjøsen. Totalt møtte 348 deltakere og det er et av det høyeste deltakertallene kongressen har hatt. Kun slått av Trøndelag i 2007 med knappest mulig margin. Under slagordet "Si det med mat" ble mange meget interessante foredrag fremført. Kontakter ble knyttet og stemningen var som alltid upåklagelig.

EKSPORT

For første gang ble det gjennomført en koordinert eksport med et klart mål om å bygge nye markeder for fremtiden. Tilbakemeldingene fra kundene var meget gode. Det var overraskende og eksotisk for europeere at Norge kan produsere gode og holdbare bringebær.

PRODUKSJON

Sommerens blanding av regn og sol over store deler av landet ga god vekst for de fleste frilandskulturene. Dog ble det litt i meste laget av regn, ikke minst utover høsten. Potet ble preget av været med en vanskelig innhøsting med mye nedbør, og en avling under middels. Kvalitetsmessig ble allikevel innlagret potet bra. Løkvolumet og kvaliteten som kom i hus ble i 2010 også meget bra. Nord Norge ble veldig hardt rammet av en fryktelig sein vår og en vinter som kom for tidlig. Dette er en alvorlig situasjon for produsentene i nord som nå har opplevd en slik situasjon to år på rad. Bærhøsten var også bra, men vi trenger større jordbærproduksjon. Økningen i den norske plommeproduksjonen blir godt mottatt i markedet, og med gjennomført planting de siste åra kan vi vente mer av denne gode frukten!

MARKEDSKAMPANJER 2010.

Markedskampanjer 2010. Nytt byrå med Ingebrigt Sten Jensen i spissen, utarbeidet fem magasiner. I tillegg ble det gjennomført annonsering i sesong med fokus på produkt og produsent i landsdekkende og regionale aviser.

